

Susanna Junttila

# KÄDESTÄ PITÄEN

Taiteen maisterin opinnäyte

Muodin ja mallistosuunnittelun maisteriohjelma

Muotoilun laitos

Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu

2015







---

**Tekijä** Susanna Junttila

---

**Työn nimi** Kädestä pitäen

---

**Laitos** Muotoilun laitos

---

**Koulutusohjelma** Muodin ja mallistosuunnittelun koulutusohjelma

---

**Vuosi** 2015

**Sivumäärä** 125

**Kieli** Suomi

---

### Tiivistelmä

Opinnäytteen aiheena on hidastamisen ja suunnittelemattomuuden hyötyjen tutkiminen luovassa tekemisessä. Työ koostuu kahdesta osasta, kirjallisesta ja tutkimusaineistona toimivasta produktiosta. Opinnäyte on hyvin henkilökohtainen ihmiskoe ja tutkimusmatka omaan suunnittelija-identiteettiin ja työskentelyyn. Esiin nousseista havainnoista ja johtopäätöksistä hyötynee myös oman työskentelynsä tarkastelusta kiinnostunut lukija. Opinnäytteessä käsiteltäviä teemoja ovat intuitio, rohkeus, käsillä ajattelu, hidastaminen, päämäärättömyys ja optimaalinen työskentelykokemus eli flow.

Työn kirjallisessa osiossa etsittiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Voiko tiedostava työskentelytahdin rauhoittaminen ja päämäärätön tekeminen olla hedelmällisempää ja tarjota inspiroivan näkökulman nopeuden ja tehokkuuden ollessa itseisarvoja arjessamme? Voiko tämä myös auttaa henkilökohtaisten heikkouksien voittamisessa? Löydänpö työskentelyäni havainnoimalla keinoja, joilla pystyn irtautumaan ylityöstämisen paheesta ja kontrollin tarpeesta?

Opinnäytteen produktio-osuus toteutettiin avoimena ja itseään ohjaavana prosessina. Työskentelytekniikkana käytettiin kankaanpainon erilaisia käsin toteutettavia menetelmiä. Produktiivisena lopputuloksena syntyi kaksitoista käsin painettua ja maalattua kangasta, jotka ovat 150 senttimetriä leveitä ja noin 250 senttimetriä pitkiä. Työskentelyä dokumentoitiin valokuvaamalla ja työskentelypäiväkirjan avulla. Kerättyä aineistoa käytettiin tutkimuksen pohjana.

Opinnäytteen tutkimus pohjautuu tekemisen kautta tietämiseen ja kokemukselliseen tietoon. Työ liikkuu vahvasti tutkijan omien kokemusten ja havaintojen kontekstissa, peilaten näitä olemassa olevaan tietoon ja hermeneuttiseen tiedonintressiin. Opinnäytteen tutkimuksen tuloksina voidaan pitää kolmea erilaisia henkilökohtaisen hidastamisen ja läsnäolon edistämiseen metodia. Mekaaninen monotooninen toisto, sokkona työskentely ja ulkopuoliseksi tarkastelijaksi astuminen johtavat optimaalisempaan työskentelyrytmiin ja kokemukseen. Lisäksi tärkeänä löydöksenä mainittakoon leikin ja leikkimielisyyden tärkeyden ymmärtäminen oman flow-kokemuksen saavuttamisessa.

---

**Avainsanat** flow, käsillä ajattelu, hidastaminen, intuitio, tekstiili, luova prosessi, leikki, leikkimielisyys

---



---

**Author** Susanna Junttila

---

**Title of thesis** Kädestä pitäen

---

**Department** Department of Design

---

**Degree programme** Fashion and Collection Design

---

**Year** 2015

**Number of pages** 125

**Language** Finnish

---

### Abstract

The thesis examines the possible benefits of slowing down and working without a clear destination in a creative process. The thesis has two parts: a written study and a production part. It is a study of my own identity and working methods as a designer. However, the research will also benefit a reader who is interested in developing his/her own creative processes. The main themes in the theses are intuition, tacit knowledge, thinking by doing, slowing down, aimlessness and the optimal experience also known as the flow phenomenon.

The study aims to answer the next questions: Can the conscious decelerating and aimlessness be more fertile and offer an inspirational design experience in a world where speed and efficiency are absolute values in our daily lives? Can this also help to overcome the obliquities of overdesigning and the obsession of control.

The production part was an open and self-conducting process. Different hand printing methods on fabric were chosen as the techniques. The final result was a set of twelve hand printed and painted fabrics, each 150 centimetres by 250 centimetres. The process was documented by photographing and using a working diary. The collected data was used as the research material for the written part.

The thesis is a practise-led research and based on the researchers' own experiences and observations, which are set in relation with the existing data and the hermeneutic interest of knowledge. As a research result, three different methods for slowing down and trusting your own intuition were found. Mechanic and monotonic repetition, working without vision and stepping out to be an external observer were found to lead to a more optimised working rhythm and experience. Additionally, the importance of play and playfulness were found to be surprisingly vital features when pursuing the flow experience.

---

**Keywords** flow, the thinking hand, slow, intuition, textile, creative process, play, playfulness

---

# SISÄLLYS

Aluksi .....	9
Aiheesta .....	11
Tekeminen tutkimuksen kohteena.....	14
Tutkijasta ja tutkittavasta.....	17
Milloin meille tuli kiire? .....	18
Kädestä pitäen .....	21
“The Thinking Hand” .....	22
Hiljainen tieto ja intuitio.....	24
Flow ja optimaalinen suunnitteluprosessi.....	27
Käytännön kautta.....	33
Dokumentointi .....	33
Lähtömieli .....	37
Valmistautuminen .....	43
Työn ääreen.....	45
Väkisin hidastamisesta .....	46
Sokkona työskentelystä .....	49
Luntaamisesta.....	51
Aallonpohjalla.....	53
Sairastaminen ja sairas mieli. ....	55
Levosta.....	59
Avoimesta lopputuloksesta: .....	61
Sattumuksia.....	62
Aloittamisesta.....	64
Aallon harjalla.....	67
Jälkimieli .....	70
Vanhankaupunginkoski .....	72
Jäävuoria.....	74
A, B, C, D, E ja sinkki .....	76
Pesukone.....	78

Maito .....	80
Äiti .....	82
Sairas mieli .....	84
Lempivärit.....	86
Hiirenkorvia ja rakennepiirustuksia .....	88
Manymonotypia.....	90
Jätevärit.....	92
Pensselin puhdistus .....	94
Kuinkas sitten kävikään? .....	96
Tietoinen läsnäolo.....	98
Rohkeus .....	98
Leikki .....	100
Nähtäväksi .....	103
Ripustuksesta.....	104
Nimeä.....	106
Lopuksi* .....	108
 LÄHTEET:.....	 111
KUVALÄHTEET: .....	113

## LIITTEET:

LIITE 1. AAMUN VIRITYS

LIITE 2. VÄLIKYSYMYKSIÄ

LIITE 3. ILTAPALA

LIITE 4. SUNNUNTAI AJATUKSIA

LIITE 5. TAULUKKO 1

LIITE 6. TAULUKKO 2



# ALUKSI

Taiteen maisterin opinnäytteeni on tutkielma hidastamisesta ja päämäärättömyydestä luovassa työskentelyssä. Opinnäyte koostuu kirjallisesta ja produktiivisesta osuudesta. Opinnäytteen tutkimus pyrkii vastaamaan kysymykseen: Voiko hidastamisesta ja päämäärättömästä tekemisestä olla hyötyä oman luovan prosessin kehittämisessä? Aiheeseen kytkeytyviä ja tarkasteltavana olevia ilmiöitä ovat hidastaminen, käsillä ajattelu, flow-ilmiö ja intuitio.

Tutkimus etenee käytännön tekemisen ja sen havainnoinnin kautta. Työ liikkuu vahvasti omien kokemuksieni ja havaintojeni kontekstissa, peilaten näitä olemassa olevaan tietoon ja hermeneuttiseen, eli tutkittavan kohteen tulkintaan ja ymmärrykseen pyrkivään tiedonintressiin. Opinnäytteen tutkimuksellinen lopputulos ovat työskentelyni havainnoinnista syntynyt analyysi ja sitä seuranneet johtopäätökset.

Käytännössä opinnäytteeni on ihmiskoe, jonka päämääränä on testata hitaan ja päämäärättömän toimintatavan soveltamista suunnitteluprosessissa ja sen vaikutuksia lopputulokseen. Toteutetut kankaat eivät ole produktiivinen lopputulos vaan luova työskentely itsessään on pääasiallinen tutkimusaineistoni lähde. Työskentelyä dokumentoin osittain strukturoidun työskentelypäiväkirjan ja valokuvaamisen avulla. Itse työskentelyprosessi oli avoin ja itseohjautuva. Näin pystyin luomaan itselleni mahdollisimman joustavat olosuhteet oman toimintani ja tuntemuksieni havainnointia ja niihin reagoitua varten.

Työskentelyn toteutin Aalto-yliopiston Arabian kampuksella kankaanpainostudiossa. Vietin kankaiden parissa touko- ja kesäkuussa 2015 yhteensä noin 150 tuntia. Kankaita on "valmiina" kaksitoista kappaletta, joista jokainen on 250 senttimetriä kertaa 150 senttimetriä. Yhteensä maalattua, painettua, sotkettua puuvillaa on opinnäytteeni produktiivisessa osuudessa syntynyt 45 neliömetriä.

Työni kirjallinen osuus alkaa tutkimuksen kontekstin ja päämäärien esittelyllä. Tämän jälkeen siirrytään tutkimukseen liittyvien teemojen tarkasteluun tiedon ja omien kokemuksieni pohjalta. Tätä seuraa taiteellisen prosessin kuvaus dokumenttiaineistoa hyödyntäen, minkä jälkeen analysoidaan tarkemmin esiin nousseita havaintoja. Käytännön kautta tuotettua tietoa punotaan yhteen teoreettisen pohjan kanssa ja etsitään johtopäätöksiä.

*“The pencil in the architect’s hand is a bridge between the imagining mind and the image that appears on the sheet of paper; in the ecstasy of work, the draughtsman forgets both his hand and the pencil, and the image emerges as if it were an automatic projection of the imagining mind. Or perhaps, it is the hand that really imagines [...].”*  
*(Pallasmaa 2009. 17)*



## Aiheesta

Opinnäytteeni aiheen valinta oli monimutkainen. Olin jo ehtinyt hahmotella rungon taiteelliselle työlle, jonka tarkoituksena oli tutkia modernin teknologian mahdollisuuksia suhteessa perinteisiin tekstiilitekniikoihin. Kun aloin pukea ideaani sanoiksi syksyn 2014 aikana, en saanut koulun puolelta kannustusta aiheelleni. Tuntuu pahalta näin jälkeenpäin sanoa, mutta annoin henkilökohtaisen kritiikin mennä liian syvälle ja jähmetyin. Tunsin valuvani yhä tutkimuksellisempaan suuntaan työni aiheen kanssa. Erinäisten keskustelujen kautta aiheeni etsi lopullista muotoaan edelleen, mutta slow-aate ja siihen tekstiilisuunnittelun näkökulmasta syventyminen, pysyi vahvasti ajankohtaisena teemana.

Muutaman kuukauden ajan velloin epävarmuudessa koko opinnäytteeni suhteen. Eräänä päivänä Arabiassa sattui hissiin opettaja, joka kyseli kuulumisia matkan kuluksi. Keskustelu kääntyi opinnäytteeseen, ja kerroin olevani todella epävarma itsestäni ja tuntevani itseni raakileeksi. En kokenut olevani valmis tekemään opinnäytettä saati valmistumaan taiteen maisteriksi. Kun jatkoimme kahdeksannen kerroksen käytävää yhtä matkaa, hän muistutti minua opinnäytteen olevan (nimestään huolimatta) laaja oppimisprosessi siinä missä muutkin kurssit. Ymmärsin, että minulla oli mahdollisuus todellakin määritellä omat epävarmuuteni ja luoda itselleni opintokokonaisuus niiden ylitse pääsemiseksi. Samoihin aikoihin päädyin opettajan suosituksesta Aalto-yliopistossa pidettyyn Art of Research -konferenssiin marraskuussa 2014. Monien mielenkiintoisten luentojen ja esittelyjen joukossa oli yksi, joka herätti minut ymmärtämään omia tarpeitani opintojeni loppuun saattamisen suhteen: Juhani Pallasmaan alustus otsikolla "Drawing With the Mind - Thinking With the Hand".

18.4.2015

TUTKIMUKSELLINEN  
TAUSTA/  
PÄÄJÄ  
LÄHTÖKOHTA

HIDASTAA

PRO-  
SESSI

PITÄÄKÖ ESIM.  
PÄÄ SUOMENTAA?

SLOW  
-AATE  
(HOMME)

THINKING  
THROUGH  
MAKING

DESIGNING  
BY DOING

"THE  
THINKING  
HAND"  
Julianne  
Pallaresmon

SLOW  
DESIGN

Cordell F. Strauss  
Alistair Fyfe-Linke  
Slowly - net

SLOW  
KNOWLEDGE  
THREE + (1000)  
Fast and slow knowledge  
Fast: theoretical years  
Slow: in Design ...

\* LÄHTÖ  
"MIELI"

Summittelu-  
vaiheen  
korvaus  
HIDASTAMISEN,  
INTUITIOON JA  
"THE THINKING HAND"  
-AATTEISIIN perustuen  
taiteelliseen  
produktio

Kuusi-  
koelma  
mallisto

TAITEELLINEN  
PRODUK-  
TIO + KAU-  
PALLINEN  
PRODUKTIO

PROSESSIN  
RAJAUS?

TEKNIikka  
(PAINOKANGAS)

MATERIAALIT

VÄRIT/  
MAALIT

TYÖVÄLINEET  
& TYÖSKENTELY  
TEKNIKKAT

AVOKAAVIO  
ETSI/VÄRI ETSI  
AURINKOTEKN.  
MALAUUS  
"SOVELTAVAT"

ROLLAPAPERI  
TRYKKITYYKKI  
SIJAAN

KAPA-  
-TILAT

VÄRIT?  
APUVAINEET?  
VÄLINEET?  
KANGAS?

VIDEOKAMERA  
KAMERA  
"PÄÄKIRJA"

VÄRIJÄ  
ETSITÄVÄ  
KANKAITA

LIIAN  
ENNAKOIVA

Piä paketti  
timminä  
more is too  
much!

ESIMERKEJÄ  
TAITEILIJAIN  
TUOTOILUSTA

4. ja 5. luokan  
PÄÄMÄÄRÄT-  
TÖMYYTYS

Oma kokemus?

Nigel Cross  
Designing  
ways of knowing

TÄKITT  
KNOWLEDGE  
Michael Polanyi

INTUITION  
Asta Roosari

Ann Naumkin

DOKU-  
MENTOINTI  
PROSESSI +  
LOPPUTULOS

STRUKTU-  
ROITU  
HAAVAINNONTA  
Käsitteellisen  
ajattelun, jolloin prosessin  
tallentaminen eteen  
laadullisempaa?

PROSESSIN  
+LOPPUTULOK-  
SEN  
ANALYYSINTI

FLOW  
& OPTIMAL  
EXPERIENCE  
Mihaly Csikszentmihalyi

ONNISTUNUT  
SUUNNITTELU-  
PROSESSI

KUOSIEN  
TUOSTUS  
/PAINO?

KUOSI-  
KOKEELMA

NÄYT-  
TELY  
TILA + AIKA

JÄTTÖLUPA  
?

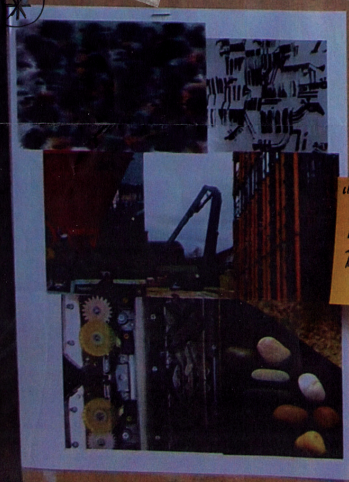
OHJAAJAIN  
LOMAT?

KIRJOJEN  
TUOSTUS  
+ SIDONTA

"LOIINEN  
HÄIKYRÄ-  
BRUTALISMI"

Kuusi monta kuusi?  
Mallisto ajattelun tarpeellisuus  
→ Vai vain "perheiksi" eli  
"suunnitteluvaiheen  
lopputulosista?"

Intuitiolla  
menton?



60 000  
25-70 sekunnin  
(vain 10-20-40-60-80-100-120-140-160-180-200-220-240-260-280-300-320-340-360-380-400-420-440-460-480-500-520-540-560-580-600-620-640-660-680-700-720-740-760-780-800-820-840-860-880-900-920-940-960-980-1000)



Juhani Pallasmaa on arkkitehti ja Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun emeritusprofessori. Hän on tunnettu perinteisen piirtämisen puolustamisesta arkkitehtuurin ja muiden luovien alojen opetuksessa. Pallasmaan luento ja kirja *The Thinking Hand* (2009) ovat olleet hyvin inspiroivia ja vaikuttaneet vahvasti opinnäytteeni aiheeseen.

Opinnäytteeni teemat; intuitio, käsillä ajattelu, hidastaminen, päämäärättömyys ja vapaa tekeminen, ovat olleet hyvin ajankohtaisia aiheita maisterin opinnäytteiden ja muotoilun tutkimuksen kentällä. Tuoreimpana tutkimuksena mainittakoon Aalto-yliopiston tutkijan Asta Raamin väitöskirja *Intuition Unleashed*, joka julkaistiin keväältä 2015.

Näitä teemoja tutkivat saamaan aikaan oman prosessini kanssa myös Reeta Ek tekstiilitaiteen maisteriohjelmasta ja Laura Merz vaatetussuunnittelun ja pukutaiteen maisteriohjelmasta. Lisäksi Hanna-Kaisa Korolainen tutki toukokuussa 2015 esiteltyssä tekstiilitaiteen maisterin opinnäytteessään inspiraation syntyä ja merkitystä luovassa prosessissa. Tatu Vuorio, joka myös jätti työnsä keväällä 2015, taas keskittyi taideteollisen muotoilun maisteriohjelman opinnäytteessään nimenomaan intuition merkitykseen taiteellisessa prosessissa ja sen suhdetta informalismiin. Heistä Merzin kanssa keskustelimme kesän aikana töistämme saaden paljon vertaistukea.

On mielenkiintoista, että näin moni opiskelija pohtii samoja aihepiirejä oman työskentelynsä kautta opinnäytteissään samaan aikaan. Lukemani ja keskustelujeni kautta on käynyt kuitenkin ilmi, että kaikki työt ovat hyvin erilaisia henkilökohtaisen lähtökohtansa ansiosta. Jos olisin tiennyt muista vireillä olevista opinnäytteistä keväällä työhön sukeltaessani, en olisi ehkä uskaltanut tarttua aiheeseen. Onneksi en tiennyt.

## Tekeminen tutkimuksen kohteena

Pirkko Anttilan mukaan luova prosessi voidaan nähdä sellaisena työskentelynä, jossa edetään tunnetuista asioista tuntemattomaan, ja tekemällä tämä työskentelyprosessi näkyväksi voidaan puhua taiteellisesta tutkimuksesta (Anttila 2006. 220). Asta Raami (2015) kertoo väitöskirjassaan huomanneensa varsinkin opiskelijoiden välttelevän oman suunnitteluprosessinsa tutkiskelua ja havainnointia. Monet pelkäävät luovuutensa vahingoittuvan tai jopa häviävän, mikäli tähän mystiseen ideoiden lähteeseen kajotaan liian analyttisesti. Kokemuksiensa mukaan Raami kuitenkin kertoo oman suunnitteluprosessin havainnoimisen, virheiden ja solmukohtien tiedostamisen ja näihin puuttumisen kuitenkin vain parantaneen luovaa tuottavuutta. (Raami 2015. 141–142)

Itseäni alkoi ammattikorkeakouluopintojeni aikana jopa ärsyttää, kun suunnitteluprosessien syntymistä ja kulkua pidettiin itsestäänselvyyksinä. Yleinen ilmapiiroletti, että jokaisella syntyy luonnostaan oma tapansa toimia ja jäsenellä luovaa toimintaansa. Itselleni suunnittelu oli jotain päässä tapahtuvaa liikettä, joka purkautui paperille käytössä olevan työvälineen tai tekniikan kautta yhtäkkiä ja ennalta-arvaamatta. Tuntui, että minulla ei ollut minkäänlaista kontrollia tähän maagiseen tapahtumaan, joten myös lopputuloksen hallitseminen oli vaikeaa ja sattumanvaraista. Jollain tapaa siis oma kärsimättömyyteni ja kontrollin kaipuu sekä suunnitteluprosessin mystisyys ja selittämättömyys ovat ristiriidassa keskenään.

Vasta vaihto-oppilasaikana Skotlannissa aloin kiinnittää huomiota omaan suunnitteluprosessiini. Opettajat seurasivat tarkkaan ja kärkkäästi kritisoiden työskentelyä. Tämä haastoi minut ensimmäistä kertaa keskittymään tekemiseen varsinaisen lopputuloksen sijaan. Prosessin optimoiminen, nautinnollistaminen ja muut, kuin lopputulokseen liittyvät ”sivutuotteet”, alkoivat kiinnostaa jo silloin. Kerran asian ääreen päädyttyäni, en ole enää pelännyt suunnitteluprosessiini kajoamista, vaan olen aina kokenut hyötyväni sen havainnoimisesta.

Puhuttaessa luovan alan tekijästä tutkijana ja luovasta prosessista tutkimuksena, herää kysymys, mikä rooli näillä on tutkimuksellisen toiminnan pääasiallisen tarkoituksen, eli uuden tiedon luomisen suhteen. Muun muassa Maarit Mäkelä on pohtinut asiaa artikkelissaan *The Place and the Product(s) of Making in Practice-Led Research* (2009). Mäkelä tunnistaa kolme eri näkökulmaa ja roolia: Ensiksikin taiteellinen tekeminen voidaan nähdä tapana kerätä tietoa ja säilöä sitä esineen tai teoksen muotoon. Toiseksi luova prosessi voi toimia tutkimuksen alustana kirjallisen ilmaisun sijaan. Kolmanneksi luova prosessi ja itse lopputulos voivat toimia vastauksina määritellyille tutkimuskysymyksille, tai olla tapa argumentoida kyseistä aihetta.

Termillä *practice-led research* tarkoitetaan tutkimuksen alaa, jossa luova työ nähdään tutkimusmetodin ja näin ollen myös uutta tietoa tuottavana toimintana. *Practice-led* -termiä käytetään usein sekaisin termin *practice-based research* kanssa, jossa itse tekeminen on nimenomaan tutkimuksen kohteena. Pirkko Anttila käyttää termistä *practice-based research* suomennosta ”tekemisperusteinen tutkimus”. Tämä opinnäyte kallistuu nimenomaan tuon tekemisperusteisen tutkimuksen puolelle, vaikka termien käytön suhteen ollaan hyvin suurpiirteisiä lukemani perusteella. (Anttila 2006. 14; Dean & Smith 2009: 5–6; Mäkelä 2009. 36)

Opinnäytteeni liikkuu autoetnografisen toimintatutkimuksen ja hermeneuttisen tiedonintressin piirissä. Kun tutkija, joka luo raamit tutkimukselle, on myös itse tutkimuksen kohde, on autoetnografinen tutkimus hyvin subjektiivinen ja henkilökohtainen. Hermeneuttinen tiedonintressi korostaa tulkinnanvaraisuutta ja subjektiivisuutta ja on hyvin perinteinen lähestymistapa taiteen, kulttuurin ja yhteiskunnallisten ilmiöiden tarkastelussa. Uuden hermeneuttisen tiedon luomista voidaan kuvata yksinkertaisuudessaan ymmärtämiseksi. (Anttila 2000. 28–29)

Autoetnografisen tutkimuksen pioneerit Arthur Bochner ja Carolyn Ellis kuvaavat autoetnografiaa menetelmäksi, joka on tutkijan omaan elämään ja kokemusmaailmaan perustuvaa ja narratiivista tutkimusta. Siinä tutkija systemaattisesti havainnoi ja dokumentoi meneillään olevia tapahtumia ja nimenomaan omaa toimintaansa. Verrattuna omaelämäkerralliseen tutkimukseen, autoetnografia keskittyy nykyisyyteen menneen elämän tarkastelun sijasta. Kerättyä aineistoa peilataan lopuksi sosiaaliseen ja kulttuurilliseen kontekstiin, jota opinnäytetyössäni edustavat omat aikaisemmat kokemukseni ja olemassa oleva tieto aiheesta. (Ellis & Bochner 2000. 740–741)



Yksi yhdeksästä horisontista, joita maalsin  
hartaasti akvarellikurssilla. Akvarelli 2014.

## Tutkijasta ja tutkittavasta

Olen kärsimätön ihmisenä ja suunnittelijana, ja haluan pitää kaikki langat käsissäni. Ahdistun, jos en saa tehtyä asioita nopeasti, tai jos joudun luopumaan kontrollista. Pidän nopeista luonnostelutekniikoista yhdistettynä työskentelytapoihin, jotka tunnen ja tiedän toimiviksi. Ylityöstäminen on suurin paheeni. Tämä työskentelytapa harvoin toimii, ja usein lopputulos on tukkoinen ja väkinäinen. Koenkin onnistuneimmiksi työt, joita tehdessä oloni on ollut huoleton ja rohkea.

Olen viimeisen parin vuoden aikana kasvanut ihmisenä paljon ja oppinut rauhoittumaan ja hyväksymään sen, että joskus pitää päästää ohjaksista irti ja antaa elämän kantaa. Olen kiinnostunut slow-aatteesta, tietoisien läsnäolon harjoittelusta ja joogasta. Kun kaikki haluavat yhä enemmän, nopeammin ja paremmin, on mielessäni kehittynyt vastareaktio: hidastamisen ja läsnäolon tarve. Näin on myös ammatillisessa mielessä. Havahduin tähän kesäkuussa 2014 kesäopintojeni akvarellityöpajassa.

Akvarelli tekniikkana on ollut minulle tuntematon ja epämiellyttävä. Se on tekniikkana hidasta, en hallitse työvälineitä ja näin ollen sattumalla on iso rooli lopputuloksen kannalta. Hyväksyin tämän ja tietoisesti luovuin kontrollista. Annoin tekniikalle aikaa ja rentouduin. Tuon kurssin aikana koululla oli hiljaista ja minulla oli aikaa. Ei ollut muuta kuin maalaaminen. Tuntui kuin ulkopuolinen maailma olisi pysähtynyt. Antauduin tekniikalle, vedelle ja väreille. Luovuin kontrollista, päämäärästä ja tavoitteista. Uutta paperia liimapapereilla vanerille kiinnittäessä tietenkin mietin, mitä siihen maalaisin, mutta viimeistään ensimmäisen siveltimenvedon jälkeen luovutin ohjaket intuitiolle ja kokeilulle. Tein paljon uutta, opin, näin ja koin. Inspiroiduin.

Vaikka maalasin koko päivän, tai kaksi, saattoi lopputuloksena olla pieni horisonttia kuvaava maisema, joka ei näyttänyt ollenkaan siltä mitä ajattelin. Aivoni olivat kuitenkin ehtineet työstämään oheistuotteita prosessin aikana ja päämääräni oli muuttunut. Silloin tajusin, että valmiiksi pureskeltu nopea luonnostelu ja tehokas toteuttaminen eivät ole se tapa, jolla saan itsestäni eniten irti.

Akvarellityöpajan aikana ja sen jälkeen mieleeni nousi kysymyksiä: Ovatko nopeus ja tehokkuus aina hyödyllisiä? Mitä hyötyjä käsin tekemisellä on verrattuna tehokkaaseen tietokoneella piirtämiseen ja kirjoittamiseen? Voiko tarkoituksellinen päämäärättömyys olla hedelmällistä? Mielenkiintoni heräsi. Näihin kysymyksiin palasin opinnäytteen aihetta miettiessäni. Minua kuitenkin pelotti lähteä tekemään täysin perinteiseen akateemiseen traditioon nojaavaa tutkimusta, koska olen hyvin käytännönläheinen ihminen. Sitten vastaani tuli termi "practice-led research" ja liitti palaset yhteen.

## Milloin meille tuli kiire?

Vuonna 1911 kuvanveistäjä Auguste Rodin kyseenalaisti teollistuneen yhteiskunnan vaikutuksen työnteon mielekkyyteen. Rodin pohti nimenomaan taiteen ja työnteon välistä suhdetta ja kysyi, eikö ihmiskunta olisi onnellisempi, jos kaikki suhtautuisivat työnteeseen samantapaisella antaumuksella ja rakkaudella kuin taiteilijat. Rodinin utopistisesta tekstistä kuuluu Arts and Crafts -liikkeen haave paluusta industrialismia edeltäneeseen kädentaitajien idylliin. Toistaiseksi teollisuus, tehokkuus ja tuotto ovat jatkaneet voittokulkuaan ja taiteellisen työn jälki ei näy arjessamme. (Siukonen 2011. 16–17)

1960-luvulla länsimaalainen yhteiskunta heittäytyi toden teolla lineaarisen aikakäsityksen ja tehokkuuden oravanpyörään. Post-modernismin vauhdin hurma loi 24/7/365 -ajattelun perustan. Informaatioteknologian yhä kiihtyvä kehittyminen juurrutti meihin viimeistään internetin yleistymisen myötä tarpeen olla jatkuvasti tavoitettavissa. Vuonna 2007 julkaistussa artikkelissaan Alastair Fuad-Luke kehottaa pysähtymään ja miettimään aikakautemme nopeutta kestävä kehityksen kannalta. Mikäli nopeuden ja tehokkuuden vaatimukset vaikuttavat jo nyt elämän laatuun negatiivisesti, miten voimme olettaa, että tulevat sukupolvet pystyvät vastaamaan alati kiihtyvän rytmin haasteisiin? (Fuad-Luke 2007.)

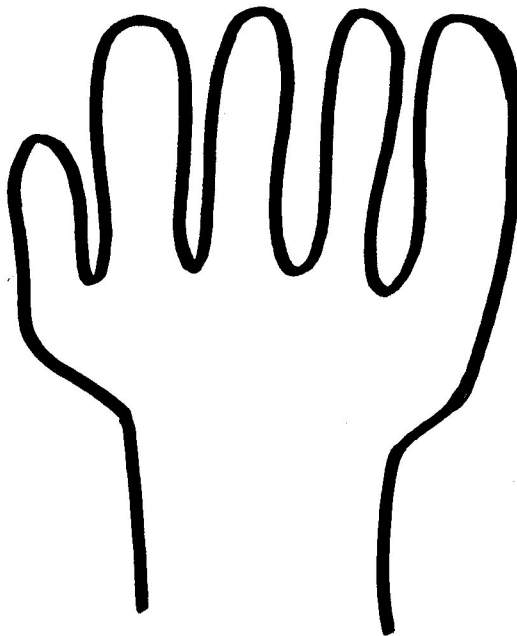
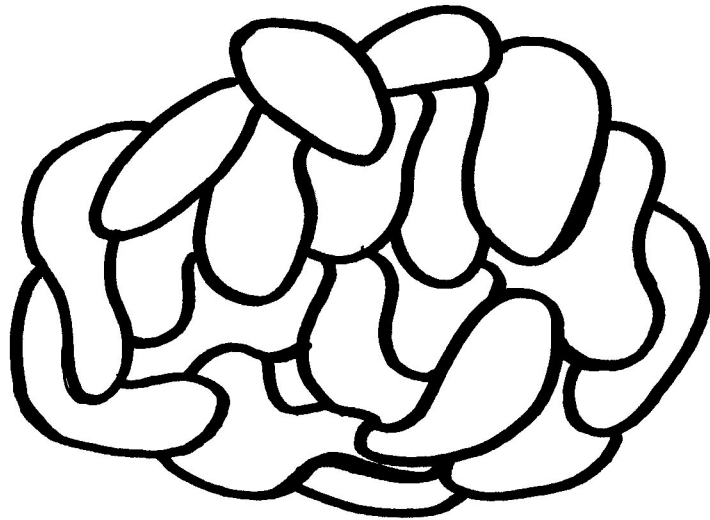
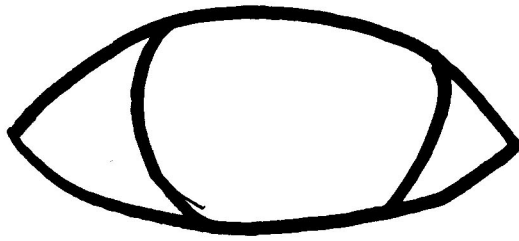
Pysähtyminen tarjoaa mahdollisuuden ympäristön tiedostamiseen, oman tietoisuuden havainnointiin ja meitä ympäröivien ja meihin vaikuttavien tahojen arviointiin (Fuad-Luke 2007. 3). Mikäli tässä on avain kestävä kehityksen kehitykseen, voiko samaa soveltaa kestävämmän suunnitteluprosessin luomiseen? Kestävällä suunnitteluprosessilla tarkoitan tässä työssä nimenomaan suunnittelijan itsensä hyvinvoinnin, motivaation, inspiraation ja tuotannon kannalta hyvinvoivaa prosessia. Miten saamme suunnitteluprosessin pysymään mielekkäänä, yllätykselläänä ja stimuloivana vuosikaudet? Millä eri tavoilla voimme pitää yllä motivaatiota ja löytää inspiraation yhä uudestaan ja uudestaan? Miten suunnittelija voi löytää itsestään uusia puolia ja näin uudistaa ilmettään ja tuotantoaan kadottamatta suunnitteluprosessinsa sielua? Nämä ovat suuria ja hyvin henkilökohtaisia kysymyksiä. Minulla ei ole takanani pitkää uraa suunnittelijana, päinvastoin. Silti olen nyt jo huomannut kaipaavani uusia tuulia prosessiini. Toisaalta en ehkä ole vielä löytänytäkään sitä minulle kaikkein luontevinta ja hedelmällisintä tapaa työskennellä.



Luonnossa pienen skaalan tapahtumilla on nopeampi tempo kuin isoilla. Esimerkiksi vuorijonojen syntyminen ja tuhoutuminen ovat hyvin hitaita ja pitkiä prosesseja, kun taas hyönteisten elinkaari on lyhyt ja nopeatempoinen. Eri mittakaavan organismit ja systeemit reagoivat myös eri tavalla haasteisiin ja muutoksiin. Pienessä mittakaavassa pienimuotoisenkin muutos voi olla katastrofi ja sen aiheuttama tuho näkyy nopeasti, kun taas suuret systeemit myös vahingoittuvat hitaasti ja näin ollen muutoksiin on helpompi reagoida. (Thorpe 2004. 218)

Voisiko tätä periaatetta hyödyntää myös suunnitteluprosessissa? Kun henkilökohtainen suunnitteluprosessi on rutinoitunutta, on heikkoja intuition signaaleja vaikeampi huomata ja seurata. Jos työskentely olisi luonteeltaan hidasta ja suurieleistä, olisiko alitajunta vastaanottavaisempi uusille ideoille ja olisiko työskentelyn suuntaa helpompi muuttaa?

Tässä opinnäytteessä hidastamisella ei kuitenkaan tarkoiteta pelkästään fyysisesti hidasta liikettä. Se voi olla yksi muoto, mutta pääpaino on laajemmassa merkityksessä. Hidastaen kaikkia luovaan työskentelyyn vaikuttavia osa-alueita, annan prosessille, tekniikalle ja myös olosuhteille aikaa. Opinnäytteen hidastamisen menetrit ovat seuraavat: Ensinnäkään en ole määritellyt määrällisiä tai laadullisia tavoitteita työskentelylleni. Annan itselleni vapaat kädet toteuttaa juuri niin monta kangasta ja juuri niillä tekniikoilla, jotka luonnostaan tuntuvat mielenkiintoisilta. Toisaalta, en myöskään ole päättänyt aikataulun suhteen mitään, joten mikäli työskentelyni vaatii, on minulla mahdollisuus jatkaa niin pitkään, kun koen tarpeelliseksi. Ainoa aikatauluun vaikuttava tekijä on kankaanpainostudion sulkeutuminen kesäkuun puolivälissä. Kolmas hidastamisen näkökulma liittyy itse produktiivisen osan toteuttamisen ulkopuolisiin velvollisuuksiin. Annan itselleni täyden mahdollisuuden uppoutua juuri niin syvälle työskentelyyn kuin mahdollista ilman ulkopuolisia häiriötekijöitä ja menoja. Tämä oli yksi vaikuttavimmista akvarellikurssiin liittyneistä miellyttävistä kokemuksista. Koen äärimmäisen tärkeänä vastaavanlaisen stressittömän elämäntilanteen luomisen myös tämän projektin taustaksi.



# KÄDESTÄ PITÄEN

Omat käteni ovat suhteellisen pienet. Atooppinen iho ja allergiat ovat johtaneet siihen, että käsieni iho on vaurioitunut ja paksuuntunut. Käteni vaativat jatkuvaa hoitamista, jonka jatkuvasti laiminlyön. Välillä käteni ovat kipeät ja kirvelevät. Käteni ovat kuitenkin hyvin hyödylliset ja toimeliaat. Ne yllättävät minut tasaisin väliajoin tekemällä asioita, joita en tiennyt osaavani.

Käteni ovat minulle myös tärkeä aistielin. Koskemalla ja tunnustelemalla pintoja ja materiaaleja koen saavani enemmän ja tarkempaa tietoa ympärivästä maailmasta, kuin esimerkiksi pelkästään katsoen ja kuunnellen. Osittain riippuvainen suhteeni tähän aistiin aiheuttaa minulle ongelmia esimerkiksi museoissa, joissa teoksiin ei saisi koskea, ja ennen kaikkea tietokoneella työskentelyssä. Tietokoneen ruudulla tapahtuvat asiat ja siinä muotoutuvat kuvat tuntuvat hyvin epätodellisilta itselleni. Esimerkkinä tästä hankaluudesta on tämän opinnäytteen taiton suunnittelu. Sen sijaan että olisin avannut ohjelman, kuten InDesign, ja lähtenyt rakentamaan ruudulle taiton rakennetta, otin esiin paperia, viivoittimen, sakset ja mainospostia. Paperia taittelemalla hain sopivaa kokoa julkaisulle. Leikkelin tekstikenttiä ja kuvia, joita siirtelemällä etsin tasapainoisia sommitelmia.

Allekirjoitan myös Juhani Pallasmaan väitteen piirtäen havainnoinnin kolmitahoisesta muistijäljestä. Kun havainnoimme katsoen tai valokuvaamalla asioita, jää mieleen visuaalinen muistikuva kyseisestä havainnoinnin kohteesta. Mikäli havainnoinnin yhteydessä kohteen luonnostelea paperille, jää visuaalisen muistikuvan lisäksi tietenkin paperille syntynyt kuva, mutta myös lihasmuistiin piirtämisen tapahtuma. Näin ollen voimme kokea havaitun kohteen monimuotoisemmin sekä muistaa hetken ja havainnoinnin kohteen vahvemmin. (Pallasmaa 2014.)

Visuaalinen muistikuva koostuu informaatiosta, jonka silmä on meille välittänyt. Tämä on "faktatietoa" joka on meille totuus havainnon luonteesta. Todellisuudessa emme voi tietää näemmekö asiat täsmälleen samalla tavalla muiden ihmisten kanssa. Lihasmuistiin jää liike, jonka aivomme ovat käskeneet käden tuottamaan, jotta kädessä pitämämme työkalu voi toistaa havaitun kuvan paperille. Paperille luotu kuva taas koostuu kahdesta totuudesta: Todellisen maailman havainnosta ja mielikuvituksestamme. Piirustus on tallenne havaitusta, jota värittää oma kokemusmaailmamme ja mielikuvituksemme. (Pallasmaa 2014.)

*“Intention, perception and the work of a hand do not exist as separate entities. [...] Drawing is a singular and integrated act, in which the hand sees, the eye draws and the mind touches.”*  
(Pallasmaa 2014.)

## “The Thinking Hand”

The Thinking Hand on termi, jota arkkitehti ja ajattelija Juhani Pallasmaa käyttää kuvaamaan aistiemme tunnusomaisia itsenäisiä ja aktiivisia rooleja, joilla tarkkailemme ja havainnoimme ympäristöä. Kirjassaan The Thinking Hand, Pallasmaa on koonnut vakuuttavan teorian termin ympärille. Käden rooli passiivisena aivojen käskyjen toteuttajana on hyvin kapeakatseinen näkemys ja nykyisten kognitiivisten ja neurologisten tietojen valossa vanhentunut. Pallasmaa argumentoikin tekevän käden tiedon ja taidon tarkoituksellisuuden puolesta. (Pallasmaa 2009. 21–22)

Aikomus, havainto ja käden tekemä työ ovat yksi yhtenäinen kokonaisuus (Pallasmaa 2009. 84). Käden ja silmän välisen koordinaation täydellinen hallinta vaatii vuosien harjoittelun. Aikaisemmin mainitulla akvarellikurssilla yritin väkisin pakottaa kättäni liikuttamaan pensseliä ja työstämään outoja värejä silmiäni havaitsemaan malliin. Yksinkertaisesti kokemukseni puute kyseisen työvälineen käytöstä teki näkemäni jäljentämisestä täysin mahdottoman tehtävän.

Vaikka silmän, ajatuksen ja käden liittoa pidetään kuvataiteen peruskivenä, löytyy kuitenkin taiteilijoita, jotka ovat tiedostaen halunneet rikkoa tätä normia. Esimerkiksi amerikkalainen kuvataiteilija Brice Marden (1938-) on käyttänyt piirtäessään pitkiä tikkuja apuna vapauttaakseen piirtojääljen käden hallinnasta. Painovoiman ja sattuman käyttö maalaamisessa taas on tuttua esimerkiksi Jackson Pollockin (1912-1956) ja Morris Louis:n (1912-1962) työskentelystä. Näitä kolmea yhdistää käden kontrollista irtautuminen, kun taas Cy Twombly (1928-2011) pyrki poistamaan työskentelystään näköaistimuksen vaikutuksen luonnostelemalla pimeässä tai luopumalla oikean käden tuomasta turvasta ja pakottamalla itsensä työskentelemään vasemmalla kädellä. (Brookeman 2009; Daigle 2015; Lucie-Smith 1976. 58-65; Pallasmaa 2011. 95)

Suunnittelutyössä ja mielenmaisemia piirtäessämme voisi ajatella aivojemme luovan mieleemme kohteen, jonka käsi toistaa paperille. Todellisuudessa emme kuitenkaan voi tietää meneekö prosessi päinvastoin. Kätemme luo kuvaa, jota aivomme tulkitsevat samanaikaisesti. Englannin kielen sana "to draw" merkitsee myös vetämistä. Vedämmekö kädellämme ajatuksia nähtäviksi mielikuvituksestamme? Voikin olla, että piirtäminen on itsessään ajattelua ja suunnittelua. (Pallasmaa 2014)

Kankaanpainamisen menetöt ovat murroksessa yhä yleistyvän ja teknologisesti kehittyvän digitaalisen painotekniikan vuoksi. Sen lisäksi, että kankaalle suoraan tulostaminen on ekologisempaa ja teknologian kehityksen mukana yhä edullisempaa, on se myös nopeampaa. Kuva-aiheet, jotka työestetään lopulliseen muotoonsa, jopa kokonaan tietokoneella, tulostetaan suoraan tiedostosta kankaalle. Vaikka minua kiehtoo uusi teknologia ja sen luomat mahdollisuudet ja hyödyt, koen itse käsillä tekemisen hyvin tarpeelliseksi.

Vaikka opinnäytteeni keskittyy käsin tekemiseen, en missään nimessä halua väheksyä tietokoneella tapahtuvaa kuosisuunnittelua. Tietokone kuvankäsittely- ja piirto-ohjelmineen on oiva työväline, joka on mullistanut tekstiilisuunnittelun työtapoja ja tahtia hurjasti. On kuitenkin muistettava, että tietokoneella työskentelyssä on omat rajoituksensa ja ongelmansa. Täytyy myös pitää mielessä aistillisuuden ja meditatiivisuuden tuomat hyödyt työn käsin tekemisessä. Pallasmaa myös painottaa tietokoneavusteisen suunnittelun ajatuksen ja suorituskyvyn tarkkuuden olevan tärkeää mutta ainoastaan vastapainona ja vuoropuhelussa kaiken kattavan, epämääräisen ja luovan mielikuvituksellisuuden kanssa (Pallasmaa 2011. 96). Vaikka Pallasmaan kritiikki epämääräisyyden ja hapuilun roolien puutteesta koskeekin lähinnä arkkitehtuurin opetusta, tunnistan myös saman ongelman omien opintojeni kohdalla. Tie, johon tekstiilisuunnittelijoita ohjataan, on nopean, tehokkaan ja täsmällisen suunnittelun tie.



Morris Louis luovan työn touhussa  
(Observer 2012)

# HILJAINEN TIETO JA INTUITIO

*“Ihminen tietää aina enemmän kuin voimme kertoa tai kuvata.”*

*(Polanyi 1983. 4)*

Ajatukseen kädestä aktiivisena osana ajattelu- ja suunnitteluprosessia liittyvät vahvasti myös intuition ja hiljaisen tiedon käsitteet. Opinnäytteessäni käsittelen ja käytän intuitiota nimenomaan työväliseen suunnittelussa ja tekemisessä. Intuitio on se, joka ohjaa minua käyttämään kokemusperäistä hiljaista tietoa, jota olen varastoinut muistiini. Kohdatessa uuden haasteen, materiaalin tai työkalun sekä päämäärättömyyden äärellä intuition rooli on korostunut. Koska ei ole käytettävissä eksplisiittistä tietoa tavoista, joilla toimia, joutuu intuitio johdattamaan kättäni hiljaisen tiedon varassa.

Intuitiolla tarkoitetaan tietoa, joka on saatu ilman rationaalista ajattelua. Se on luonteeltaan välitöntä ja syntyy ilman järkeilyä tai pohdintaa. Intuitio on kyky, joka meillä jokaisella on, ja jota me kaikki käytämme päivittäin. Tieto jakautuu eksplisiittiseen eli havainnoitavaan tietoon ja hiljaiseen tietoon, joka auttaa käsittelemään havainnoinnin kohteena olevaa tietoa. Nämä kaksi tiedon eri näkökulmaa täydentävät toisiaan ja muodostavat yhdessä kokonaisuuksia. Intuitio on kuvattu sillaksi hiljaisen tiedon ja eksplisiittisen, eli fokusoidun tiedon välillä. Eksplisiittisellä, eli fokusoidulla tiedolla tarkoitetaan eksakteja ja opittavissa olevia asioita kuten matemaattisia kaavoja, karttoja ja kirjoitettua tietoa. Hiljainen tieto taas on tietoa, joka vaikuttaa käyttäytymiseemme mutta sitä ei voida ilmaista, muotoilla tai käsitellä samalla tavalla kuin eksplisiittistä tietoa. (Koivunen 1998. 76–77; Moustakas 1990. 23; Nuutinen 2004. 115–118)

Koivusen (1998) mukaan tacit knowledge, eli hiljainen tieto on siis tietoa jota ihminen ei usein tiedosta. Hiljainen tieto on kuitenkin hyvin vahvassa roolissa jokapäiväisessä elämässämme ja toiminnassamme. Sen perustana ovat ihmisen omat kokemukset ja muistot ja näin ollen hiljaista tietoa syntyy jatkuvasti lisää. Koivunen käyttää hiljaisesta tiedosta laajaa määrittelyä. Sen mukaan hiljaiseen tietoon sisältyy kaikki "geneettinen, ruumiillinen, intuitiivinen, myyttinen, arkkityyppinen ja kokemusperäinen tieto, jota ihmisellä on ja jota ei voida ilmaista verbaalisin käsittein". (Koivunen 1998. 78) Hiljaisen tiedon laatuun vaikuttavat myös ihmisen henkilökohtaiset arvot, uskomukset, mielenkiinnonkohteet ja näkemykset. Käsitteen "tacit knowledge" loi unkarilainen lääketieteen tutkija ja sittemmin filosofiaan keskittynyt Michael Polanyi (1891-1976), jonka mukaan hiljainen tieto on kaiken tietämisen perusta ja luo olemassaolon edellytykset myös eksplisiittiselle tiedolle. Myös siis luovuus, innovaatiot ja keksinnöt edellyttävät hiljaisen tiedon läsnäoloa. (Koivunen 1998. 76–82; Nuutinen 2004. 119)

Suurin osuus hiljaisen tiedon käsittelyssä ja varastoisessa on muistillamme. Toisaalta keräämme tietoa jatkuvasti muistiimme, mutta toisaalta unohdamme jatkuvasti turhaa yksityiskohtaista tietoa. Tämä tieto ei suinkaan häviä vaan kerääntyy hiljaiseksi tiedoksi, joka on tarvittaessa tietämättämme aivan ulottuvissamme. (Koivunen 1998. 91)

Intuition on sanottu olevan tiedon korkein aste, jossa yhdistyy ihmisen oma oivallus ja kokonaisuuden tai sen osien tajuaminen (Koivunen 1998. 90). Luovilla aloilla toimivilla ihmisillä on usein sisäänrakennettu kyky kuunnella intuitiotaan ja he hyödyntävät sitä esimerkiksi trendien ennakoimiseen (Nuutinen 2004. 118). Opinnäytteessäni produktiivinen osuus nojaa vahvasti heittäytymiseen ja suunnittelemattomuuteen. Näin ollen intuitio tulee olemaan suurin yksittäinen apuvälineeni toteutuksessa.





Näkymä Annalan puutarhassa. Akvarelli, 2014.



# FLOW JA OPTIMAALINEN SUUNNITTELUPROSESSI

Flow on sana, jolla kuvataan luovalle työskentelylle ominaista syvää keskittymisen tilaa. Tekijän ajan- ja paikantaju katoaa ja itse tekeminen valtaa mielen (Seitamaa-Hakkarainen & al. 2012. 6). Väittäisin, että olen kokenut tämän mystisen flow-tilan useampaankin otteeseen. Ensimmäiset kerrat olivat luultavasti nuoruuteni balettiharrastukseen liittyviä. Se tunne oli mahtava, kun lihakset ja ajatus toimivat täysin yhteen vaivattomasti ja määrätietoisesti tuottaen juuri haluttua liikekieltä. Ympäröivä sali, joka ympäristönä itsessään jo sulki koko muun maailman pois ajatuksista, tuli toissijaiseksi ja olin olemassa vain liikkeessä ja musiikissa. Ymmärsin silloin tunteen olevan minulle tärkeä, vaikka en koskaan ollut kuullut käsitettä flow. Käsillä tekemiseen liittyviä flow kokemuksia minulla on myös ollut useita. Yleensä ne ovat liittyneet toistuvaan tapahtumaan, kuten neulontaan tai kudontaan. Aina niihin on liittynyt määrätietoinen tekeminen ja kontrolli kuten baletissa.

Useimmat flow-kokemukseni ovat olleet vahvasti fyysiseen liikkeeseen liittyviä. Flow-tilan saavuttaminen taiteellisessa työskentelyssä ei itselleni ole koskaan ollut helppoa ja tämä on usein ollut hyvin turhauttavaa. Akvarellien kanssa työskennellessäni kuitenkin koin useita todella syviä flow-tiloja, joista ensimmäisen eräänä helteisenä kesäkuun päivänä. Istuin Annalan puutarhan kallioilla ja yritin ikuistaa vasta puhjenneita syreenejä, mutta käteni ei totellut ajatuksiani ollenkaan. Vaikeuksista huolimatta uppouduin värien, varjojen ja muotojen tarkasteluun, ja saavutin flow-tilan. Tämä tapahtui täysin hallitsematta tilannetta. Kokeilevalla otteella maalaten ja ilman tietoa tarkasta päämäärästä. Koin saman epäkontrolloidun tilanteen flow'n useaan otteeseen kurssin aikana ja opin arvostamaan tätä tunnetta.

Mihaly Csikszentmihalyi on unkarilaissyntyinen, Yhdysvalloissa asuva psykologian professori, joka lanseerasi flow-termin 1970-luvulla. Csikszentmihalyi toteutti Chicagon yliopistossa vuosina 1990–1995 laajan tutkimuksen flow'n ja optimaalisen kokemuksen piirteistä haastatteleamalla tutkimusryhmänsä kanssa luovia yksilöitä. Tutkimuksen aikana yhä nousi esiin yhdeksän elementtiä, joista ainakin yksi tai useampi on ollut läsnä jokaisen kuvatun optimaalisen kokemuksen aikana. (Csikszentmihalyin 1996. 12–13 & 111)

### 1. Selkeät tavoitteet ja osatavoitteet.

Työelämässä tapahtuvia suunnitteluprosesseja lukuun ottamatta luova työskentely ei yleensä ole johdonmukaista, eikä tekijällä usein ole selkeää tavoitetta, saati valmista suunnitelmaa tavoitteen saavuttamiseksi. Silti on luonteenomaista, että luovan työn tekijä, joko tietoisesti tai tiedostamatta, luo itselleen mekanismin, joka jäsentelee työskentelyä ja tuo suunnitteluprosessiin tavoitteita. (Csikszentmihalyi 1996. 114–115)

### 2. Työstä saa palautetta.

Jokainen tietää kuinka hyvältä tuntuu saada kehuja vertaiseltaan. Vielä paremmalta kehu tuntuu, mikäli positiivisen palautteen antaja on ylemmässä asemassa tai alan asiantuntija. Positiivinen palaute rohkaisee ja tuo itseluottamusta. Myös negatiivinen mutta rakentava kritiikki antaa usein lannistamisen sijaan intoa suoriutua paremmin. Usein kuitenkin luovan alan tekijät työskentelevät tilanteessa joissa kritiikin saaminen on mahdotonta, tai sitä on saatavilla vasta työn valmistuttua tai tultua julkisuuteen. Jotta työskentely olisi mielekästä ja palkitsevaa, on palautteen saaminen tärkeää. Keskeneneräistä suunnittelutyötä, onnistumista ja etenemistä ei pysty arvioimaan sekuntikellolla, vaa'alla tai euromääräisesti. (Csikszentmihalyi 1996. 115–116)

### 3. Omien taitojen ja työn haasteellisuus ovat tasapainossa.

Työskentely ei tunnu vaikealta, mutta on kuitenkin tarpeeksi haastavaa mielenkiinnon säilyttämiseksi. Tämän tasapainon ylläpitäminen voi olla vaikeaa, varsinkin jos kyseinen tehtävä koetaan liian helpoksi. Haasteita kohdatessa ihminen voi käyttää kykyään oppia uusia taitoja, mikäli olosuhteet antavat tähän mahdollisuuden. Tämän opinnäytteen puitteissa minulla on täydellinen tilaisuus määritellä itse käyttämäni tekniikat ja tekeminen taitojeni tason mukaan. (Csikszentmihalyi 1996. 116–117)

4. Tekeminen ja tietoisuus yhdistyvät.

5. Tietoisuus on sulkenut häiriötekijät pois ja kyseessä olevaan toimintaan pystyy keskittymään täysin.

Aikaisempien kokemuksieni perusteella tämä ja edellinen määre liittyvät hyvin vahvasti yhteen, eivätkä ilmene erikseen. Syvä keskittyneisyys vaatii tekemisen ja tietoisuuden yhdistymistä, joka ei ole mahdollista ilman keskittymistä. Tuota symbioosia voisi kuvata totaalisen tiedostetuksi läsnäoloksi. Myös Csikszentmihalyi tunnistaa näiden riippuvuuden toisistaan. (Csikszentmihalyi 1996. 120–121)

6. Ei tarvitse pelätä epäonnistuvansa.

Jotkut Csikszentmihalyin haastateltavista kuvailivat tätä tunnetta täydelliseksi tekemisen kontrolliksi, kun itseasiassa kontrollin ja tekemisen onnistumisen pelko häviää flow-tilassa. Tiedät, mitä olet tekemässä, tehtävän haasteellisuus ja omat taitosi ovat tasapainossa ja siksi ei ole syytä pelätä. (Csikszentmihalyi 1996. 112)

7. Itsetietoisuus häviää.

Tällä Csikszentmihalyi tarkoittaa edellä kuvattua tilannetta, jolloin olet niin sisällä tekemisessä, että tietoisuus omasta toiminnasta ei ole enää läsnä. Arkipäiväisempi ja yksinkertaisempi esimerkki tästä on kirjan lukeminen; kun tarina imaisee sinut mukaansa mielikuvituksen luomaan maailmaan, unohdat "oikean maailman" ja ympäröivät tapahtumat siirtyvät huomaamattomaksi taustakohinaksi. (Csikszentmihalyi 1996. 121)

8. Ajantaju häviää.

9. Aktiviteetista tulee autoteelinen.

Sana "autoteelinen" tulee kreikan kielen sanoista auto, joka tarkoittaa itseä ja sanasta telos, joka tarkoittaa päämäärää. Kun toiminta on autoteelista, ei lopputuloksella ei ole väliä, vaan itse prosessi on päämäärä sinänsä. (Csikszentmihalyi 1996. 113)

Opinnäytteen työskentelyjakson järjestämisessä pyrin vaalimaan näitä yhdeksää elementtiä, jotta työskentelyni olosuhteet olisivat mahdollisimman optimaaliset.







Työshentelypäiväkirja

Taiteen maisterin opinnäytetyö, kevät 2015

Susanna Junnila

Tekstiilitaitteen maisterinohjelma

Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu

Aalto-yliopisto.

# KÄYTÄNNÖN KAUTTA

## Dokumentointi

Dokumentoinnin tarkoitus oli tuoda prosessi ja ajatuksieni kulku näkyväksi lukijalle sekä tuottaa tutkimusaineistoa. Työskentelyä dokumentoin valokuvaamalla ja osittain strukturoidun työpäiväkirjan avulla. Valokuvaaminen on toisaalta looginen tapa dokumentoida työskentelyä, mutta siinä on omat haasteensa. Kameraan tarttuminen ja kuvaaminen tarkoittavat aina varsinaisen työskentelyn keskeyttämistä ja jotta heittäytyminen ja flow toteutuisivat, en pystynyt tekemään kuvaamisesta jatkuvaa tapahtumaa. Valokuvaaminen keskittyi työskentelyn vaiheisiin, joissa ajatus, liike ja työskentely olivat muutenkin katkenneet. Näin ollen monta mehekasta hetkeä on valitettavasti jäänyt ikuistamatta.

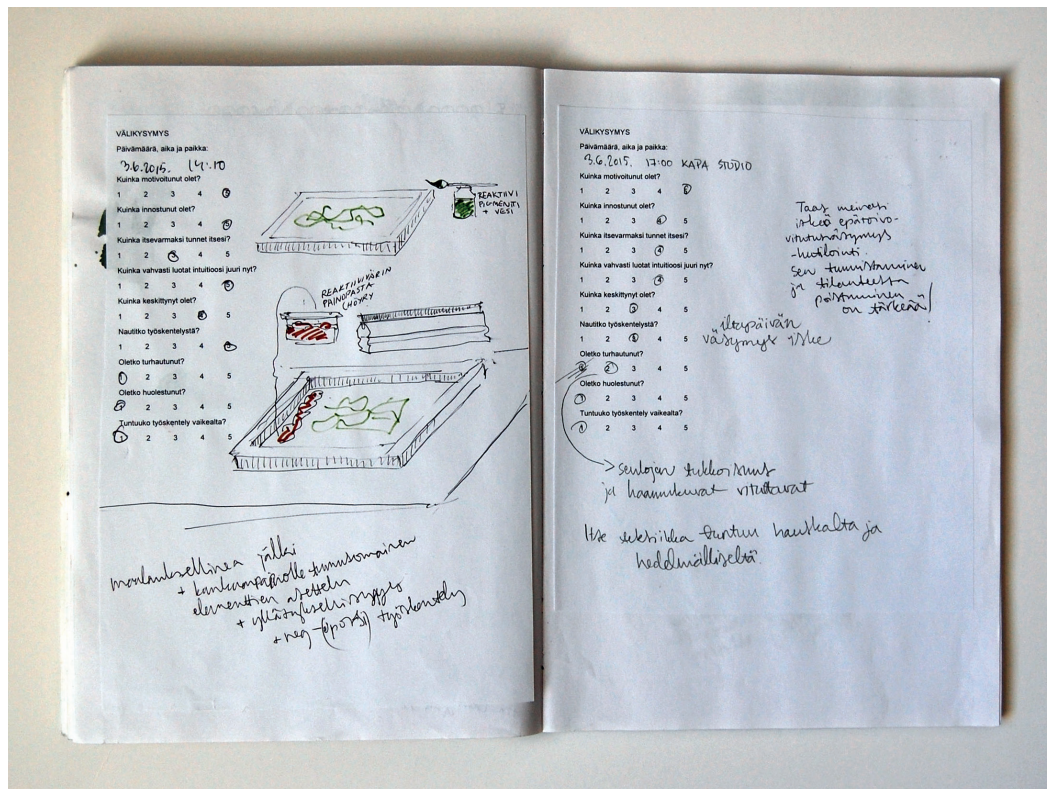
Alkuperäinen ajatukseni oli dokumentoida työskentelyäni myös videokuvaamalla. En ollut koskaan aikaisemmin kuvannut itseäni työn ääressä ja ajattelin, että olisin voinut jälkeempäin tarkastella omaa työskentelyäni nimenomaan hetkinä, jolloin tekeminen valtaisi kokonaan mieleni ja kirjallisten havaintojen tekeminen unohtuisi. Videolle taltioinnin koin kuitenkin erittäin ahdistavana ja työskentelyä häiritsevänä. Yritin videokuvaamista muutamaa otteeseen, mutta johtuen muista tilaa käyttävistä ihmisistä, olin hyvin tietoinen kameran läsnäolosta ja punaisen valon hehkusta niskassani. Tämä häiritsi suunnattomasti keskittymistäni, joten päätin hylätä videoinnin dokumentoinnin apuvälineenä.

Osittain strukturoidun työskentelypäiväkirjan pitäminen oli tärkein ja laajin dokumentointitapani. Jotta saisin mahdollisimman paljon ajatuksiani ja työskentelyäni dokumentoitua, täytyy työskentelyn olla hyvin tiedostavaa mutta toisaalta muistiinpanojen tekeminen ei saa häiritä työskentelyprosessia. Näin ollen oli hyödyllistä käyttää sekä kuvallisia, symbolisia ja kirjallisia merkintöjä. Suurin osa työskentelypäiväkirjasta oli siis varattu vapaalle kommunikoinnille ja muistiinpanoille. Osittain strukturoidulla tarkoitetaan tässä yhteydessä valmiiden harkittujen kysymyksien sisällyttämistä vapaan kirjaamisen sekaan. Tämä tarkoittaa käytännössä kyselylomakkeita, joiden kysymykset toistuivat ja näin ollen antoivat myös vertailukohtia eri päivien välille sekä ryhdyttivät tiedon keruuta.



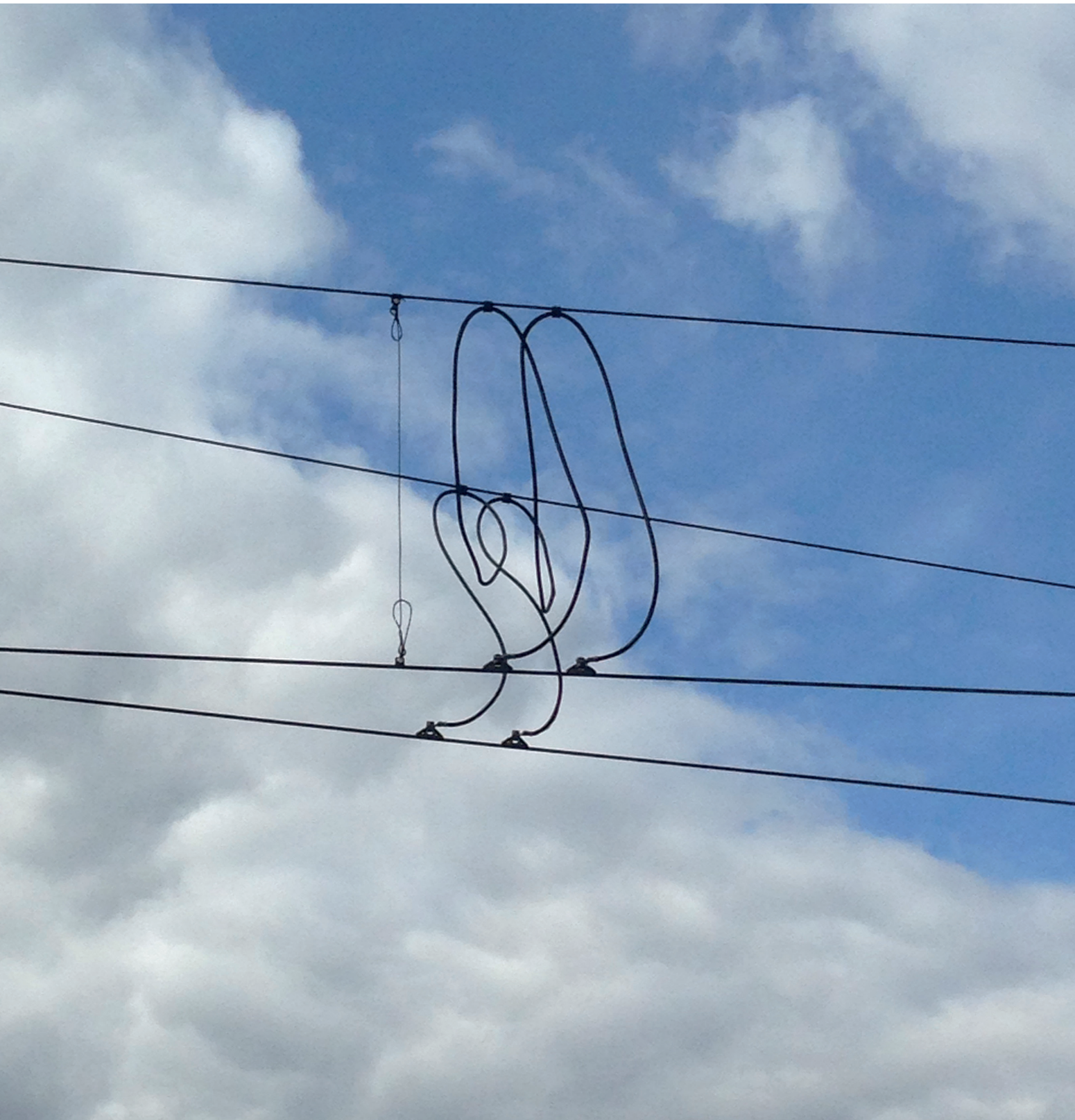






Toisen viikon aikana työskentelyn havainnoiminen ja merkintöjen tekeminen alkoivat sujua luontevammin. Lisäsin mukaan kuvia töistä, piirustuksia työvälineistä ja visuaalisia muistiinpanoja käytetyistä väreistä. Minulla on hyvin vahvasti näköaistiin ja tekemiseen perustuva muisti, joten jo tietty värin sävy voi toimia esimerkiksi hetkeä määrittäneen tunteen muistikuvan laukaisijana. Kolmannella viikolla työskentelyn dokumentoiminen oli jo kiinteä osa tekemisen rutiinia. Loppua kohden jopa niin sujuvaa, että jouduin lisäämään sivuja työskentelypäiväkirjaani.

Seuraavassa luvussa on produktio-osuuden tapahtumia avattu kirjallisesti työskentelypäiväkirjan merkintöjen ja niiden analysoinnin, sekä valokuvien avulla. Tarkoitukseni ei ole kuvata yksityiskohtaisesti jokaisen yksittäisen kankaan syntyprosessia, vaan nostaa esille nimenomaan herkullisimmat ja opettavaisimmat prosessin vaiheet ja havainnot. Opinnäytteen liitteistä löytyvät sekä kaikki kyselykaavakkeet (LIITTEET 1-4) että visuaaliseen muotoon kerättyä informaatiota (LIITTEET 5-6).





# Lähtömieli

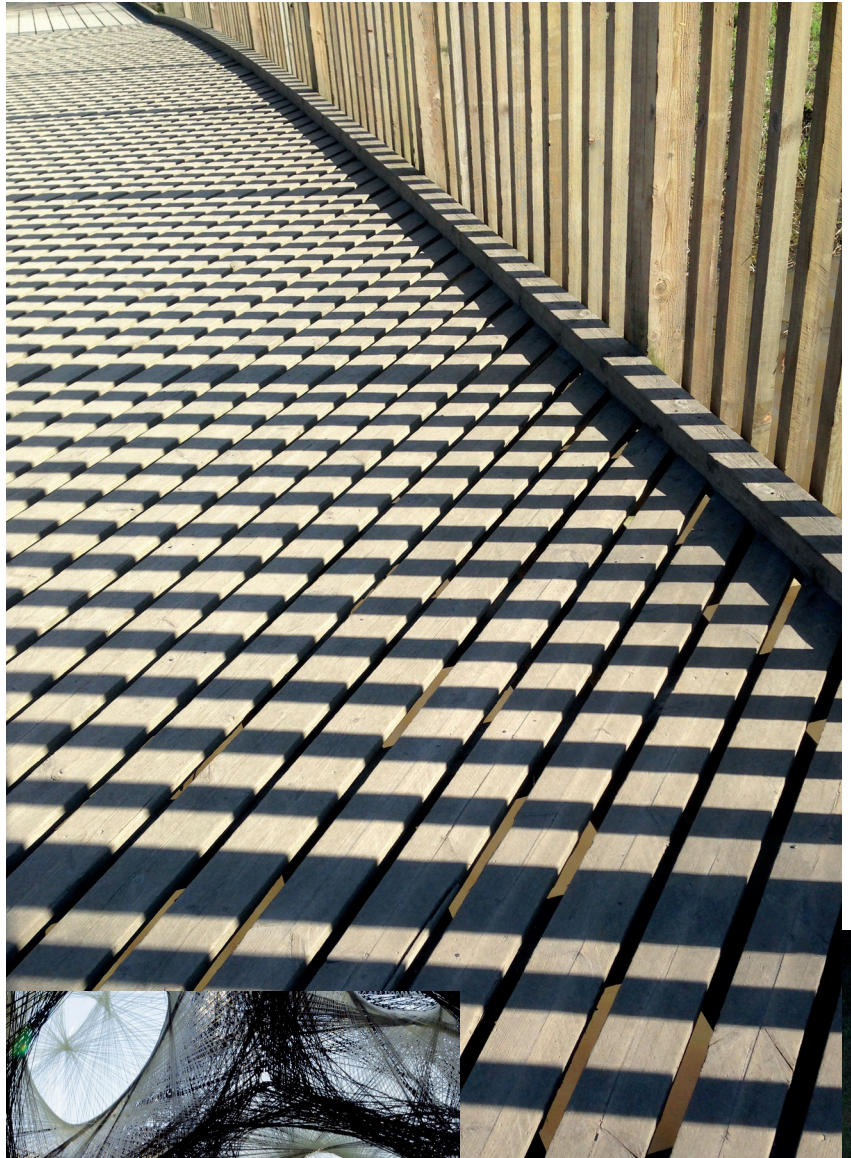
Vaikka tarkoituksena olikin toteuttaa opinnäytteen produktiivinen osa täysin ennakoimatta, suunnittelematta ja rajoituksitta, on alitajuntamme viekas ja toimii ilman lupaamme. Kaikissa päivittäisissä tekemisissäni, kaikissa hetkissä ja joka paikassa havainnoin ympäröivää maailmaa. Katseeni harhailee havainnosta toiseen täysin itsenäisesti ja ohjaamatta. Silloin tällöin se pysähtyy. Ihan kuin kohde huutaisi tarkastelemaan itseään paremmin. Välillä pysähdyn, otan ehkä kuvan, tai vain nopeasti vilkaisen. Joskus asiat ja maisemat etenevät niin vauhdilla, kuin auton tai junan ikkunasta katsottuna, että en ehdi edes reagoimaan ja tarkentamaan katsettani ennen kuin havainto on jo poistunut näköpiiristäni. Joskus tämä on häiritsevää, sillä saatan joutua esimerkiksi kaupungilla palaamaan muutaman askeleen taaksepäin kiireistä huolimatta, ihan vain tarkastellakseni kohdetta paremmin.

Se, mikä kiinnittää huomioni, on ikään kuin oma sisäinen teemasto, joka vaihtelee eri elämäntilanteiden aikana. Esimerkiksi aiheet, joita käsittelen tietoisesti muutenkin elämässäni kiinnittävät myös alitajuntani huomion herkemmin. Pari vuotta sitten minulla oli vaihe, jolloin varjot varastivat huomioni jatkuvasti. Yksi itsepäisimmistä teemoista on lempivärini harmaan eri sävyt. Niitä pysähdyn myös kuvaamaan usein, vaikka harvoin ne taltioituvat kameraan luonnollisessa monimuotoisuudessaan.

Jotta lukija saisi käsityksen visuaalisista lähtökohdistani produktiivisen osan kynnyksellä, olen kerännyt kuvallista aineistoa mieleni maisemasta muutaman viikon ajalta. Se ei ole millään tavalla rajoittava eikä ohjaava. Vain kokoelma kuvia, jotka kiehtovat itseäni juuri kyseisellä hetkellä. Kutsun tätä kokoelmaa lähtömieleksi, joka viittaa lautapeliin maailman lähtöruutuun.

Lähtömielen dokumentoinnin aikana oli huhtikuun loppu. Asuin Arabianrannassa sekaisessa yksiössä. Päiväni vietin kirjastossa ja internetissä opinnäytteeseen liittyvän tiedon perässä harhaillen ja liikaa kahvia juoden. Olin hyvin jännittynyt, stressaantunut ja jopa peloissani produktiivisen osuuden aloittamisesta. Pakokauhu koko epämääräisyyden ja suunnittelemattomuuden konseptia kohtaan näkyy ehkä hyvin graafisten ja huoliteltujen pintojen paljoutena ja insinöörimäisten tehokkaiden koneiden läsnäolona.



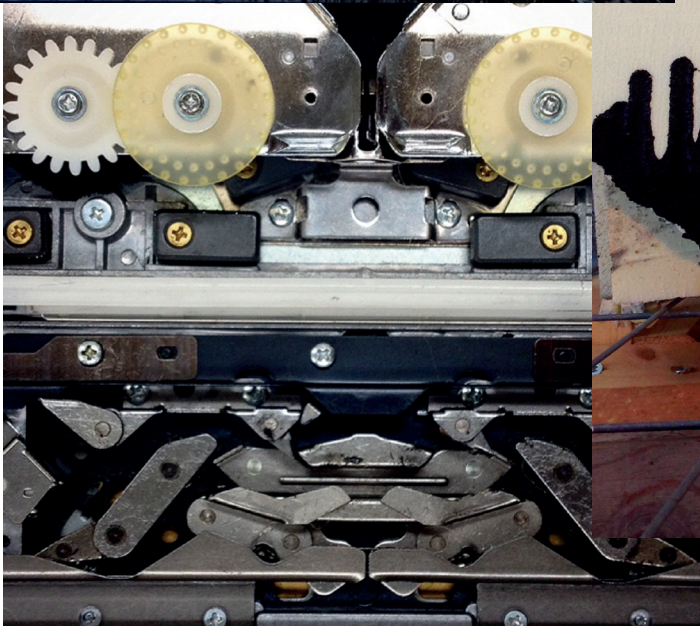


(Archdaily 2015b.)





(Archdaily 2015a.)

















# Valmistautuminen

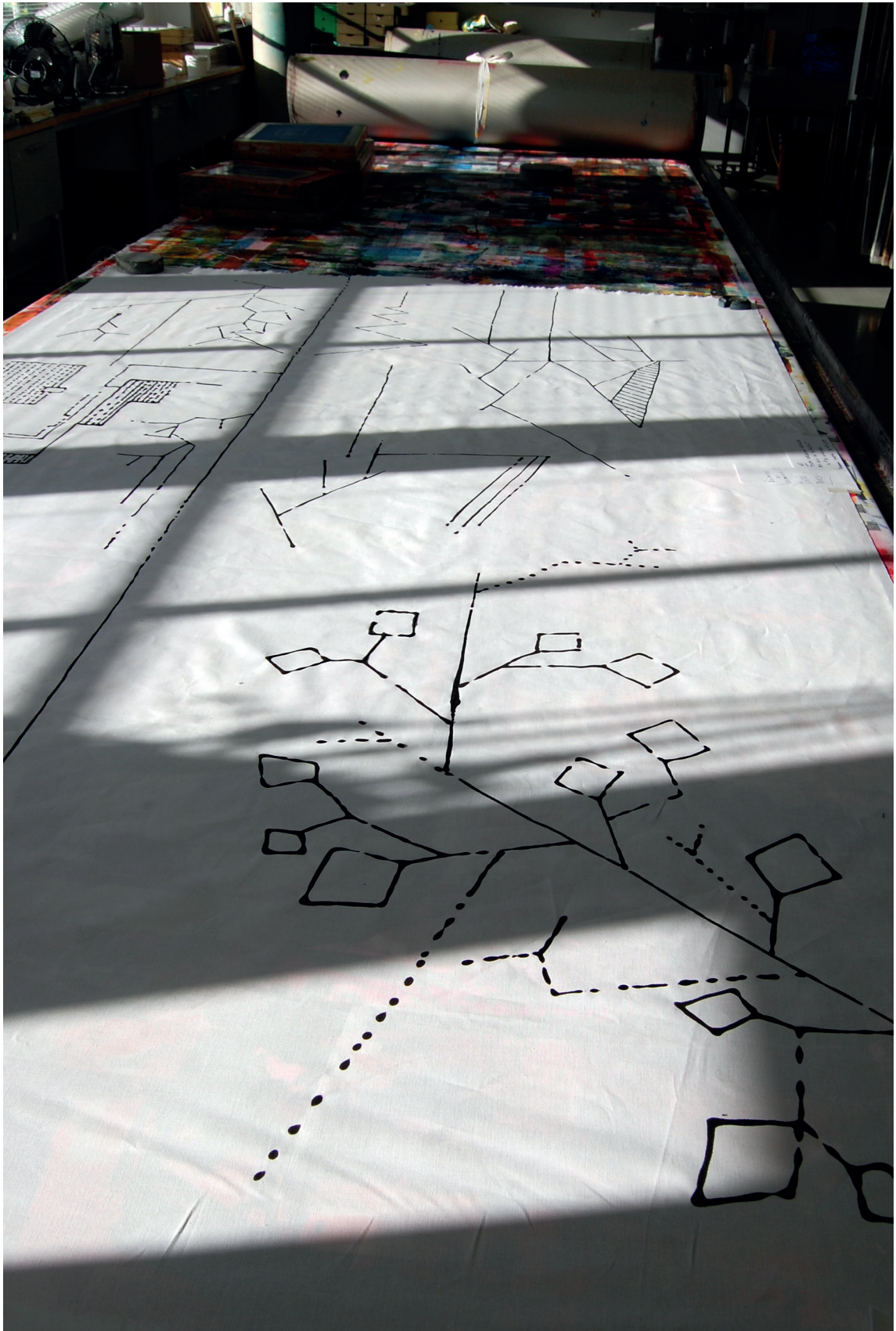
Kuten Maija Forss toteaa painokangasväreistä, ovat pigmenttivärit teknisesti yksinkertaisia ja siksi vapauttavat työskentelyssä keskittymään visuaalisten ongelmien pohdintaan (Forss 2005. 48). Päätin kuitenkin, että en aseta itselleni mitään rajoja kankaanpainon tekniikoiden suhteen. Lopulta päädyin käyttämään sarjassani pigmenttipastan ja reaktiivivärien lisäksi muun muassa valkoetsiä, foliopainantaa ja eräänlaista monotypiaa reaktiiviväreillä.

Työskentelyn pohjaksi valitsin hyvin yksinkertaisen valkoisen puuvillapainopohjan. Paksuuteen, 180 grammaa neliometriä kohden, päädyin tiedostaessani omien työskentelymetodieni olevan aika-ajoin kovakouraisia. Jämäkämpi kangas ei rypisty työvälineen alla niin herkästi, eikä päästä väriä läpi niin herkästi. Lisäksi käytin viimeiseen kankaaseen materiaalina valkoista ohutta puuvillapopliinia. Alkuperäisen kankaan loputtua tuo oli ainoa mitä löysin koululta kesäkuisena sunnuntaina, kun käteni vielä yhden teoksen halusivat toteuttaa.

Käytössäni oli kaikki kankaanpainoluokan työvälineet ja värit. Lisäksi olin hankkinut itselleni muutamia välineitä. Kuminen lasta on ollut yksi lempityövälineistäni jo pidemmän aikaa. Olen työstänyt sillä niin kankaanpainossa käytettävää pigmenttipastaa kuin akryylivärejä paperipinnoille. Pidän lastan tuntumasta kädessäni. Se on samaan aikaan sekä tarkka että arvaamaton ja siksi yllätyksellinen työväline.

Uusin hankintani oli nurkkatela, johon tutustuin vuotta aikaisemmin Laura Isoniemen luovien kuviointimenetelmien -työpajassa Color and Surface Design -kurssin aikana. Kyseinen kurssi oli viivan, painojälkien ja eri muotojen etsimistä erilaisten mielikuvituksellisten työvälineiden avulla. Lopputuloksena työpajasta syntyi arkistolaatikollinen jälkiä. Ryppyinen paperikasa, johon oli visuaaliseen muotoon tallennettuna kaikki omat havaintoni työvälineiden mahdollisuuksista. Uskomaton määrä materiaalia ja tietoa, jota tulevaisuudessa hyödyntää.

Kolmatta hankintaani varten vierailin Helsingin Bulevardilla sijaitsevassa keittiövälineliikkeessä. Kastikkeen pursottamiseen tarkoitettuja muovisia pulloja olin päättänyt käyttää imitoidakseni esimerkiksi Pollockin painovoiman, ruumiin liikkeen ja käden yhteistyöhön perustuvaa työskentelytekniikkaa. Sain outoja katseita, kun kerroin myyjälle, mihin tarkoitukseen nuo työvälineet tulisivat.



## Työn ääreen

Tarkoitukseni oli luoda itselleni mahdollisimman optimaaliset olosuhteet, sekä toteuttaa omia mielen kuviani ja samalla myös havainnoida omaa prosessiani. Suurin haitta koulun painokangasstudiossa työskentelyssä olikin muiden ihmisten läsnäolo. En uskonut sen haittaavan, koska olen sosiaalinen ihminen ja koen muiden kanssa höpöttelyn hyvin rentouttavana. Totuus olikin päinvastainen ja koin ympärillä häärivät ihmiset hyvin ahdistavina. Vaikka todellisuudessa suurin osa painokangasstudion käyttäjistä oli täysin uppoutuneena omiin tekemisiinsä eivätkä he välittäneet hääräilyistäni tippaakaan, tunsin itseni jollain tapaa tarkkailluksi. Pohdin jatkuvasti, miltä työskentelyni näyttää ulkopuolisen silmin. Satunnaiset vieraat koin kaikista häiritsevimmiksi. Jollain tapaa usein läsnä olevat henkilöt, jotka ikään kuin sulautuivat pikkuhiljaa osaksi kiinteää ympäristöä, ja jopa autoivat työskentelyn rytmittämistä ja keskittymiskyvyn ylläpitämistä. Esimerkiksi painostudion harjoitusmestari Eeva Heikkinen oli seuranani tilassa usein, joten hänen läsnäolostaan tuli pikkuhiljaa vakio, enkä enää kiinnittänyt huomiota hänen liikkeisiinsä. Niin kutsuttua vitkuttelua esiintyy paljon vähemmän, kun ympärillä on muitakin työntouhussa.

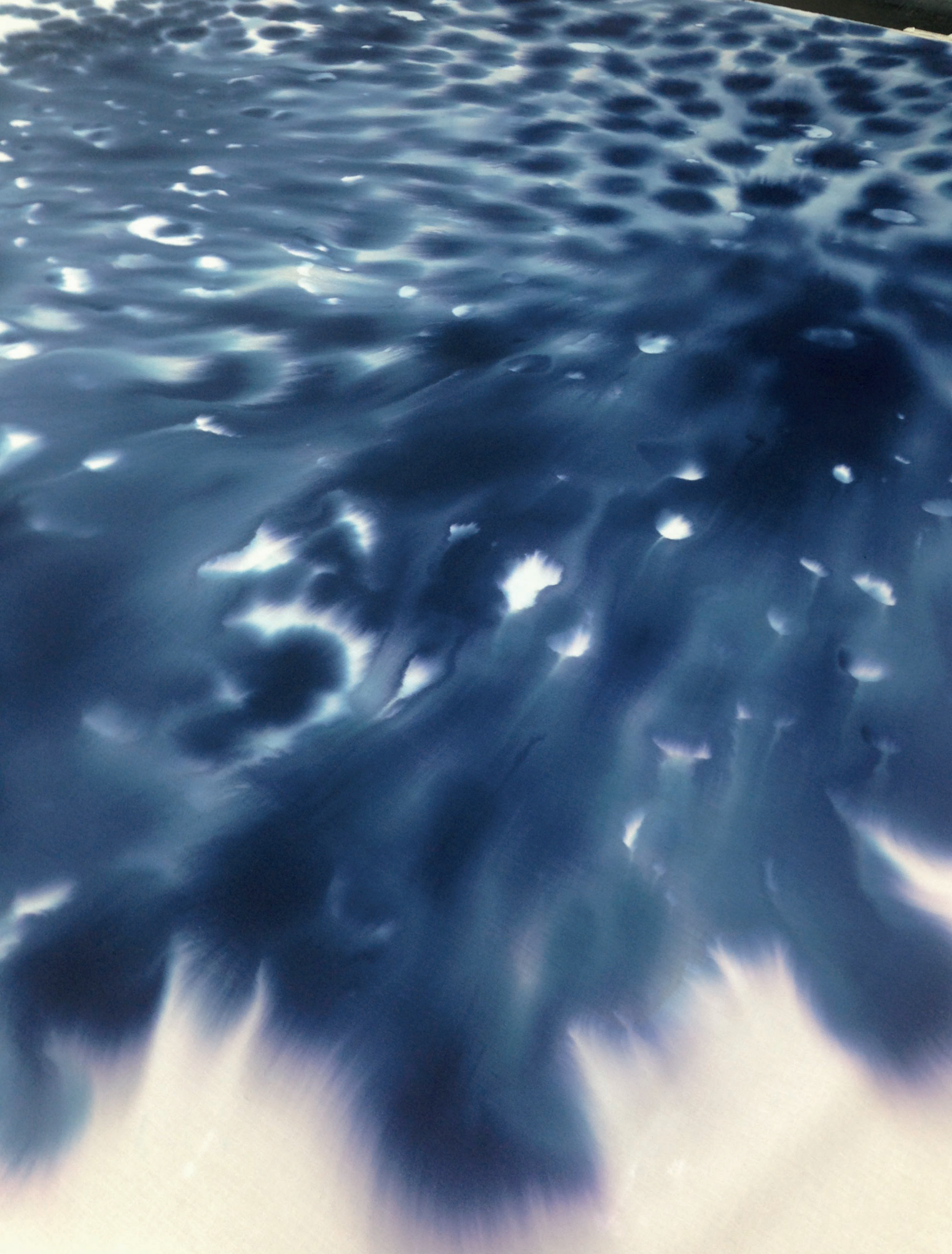
Kun työskentelyn tarkoitus on olla hidasta, intuitiivista ja päämäärätöntä, on omien sisäisten tuntemuksieni havainnointi hyvin suuressa osassa. Itselleni näiden pienten vihjeiden ja nyanssien havainnointi oli todella vaikeaa. Kyseessä on hyvin herkkä havainnointiprosessi, johon virittäytyttyäni tunsin olevani hyvin läsnä kyseisessä tilassa. Painokangaspastan ominaistuoksu valtasi huoneen. Ajoittainen vesihanan kohina ja ilmastoinnin äänet humisivat ympärillä. Auringonvalon valamien varjojen liike päivän mittaan trykkityykillä ikään kuin skannasi läpi valkoisen kankaan pinnalle päivän aikana ilmestyneitä värejä. Tätä välillä jopa unenomaista täydellisyyttä häiritsi varsinkin ensimmäisten viikkojen aikana Näytös15 -tapahtumaan mallistojaan valmistelevien opiskelijoista huokuva kiire. Jos olisin tajunnut tämän, olisin alun perinkin aloittanut produktiivisen osuuden muutamaa viikkoa myöhemmin.

Toukokuun loppua kohden hälinä ja kiire kuitenkin väistyivät ja Arabian seitsemänteen kerrokseenkin laskeutui rauha. Varsinkin iltaisin ja viikonloppuisin sain olla täysin omissa oloissani työn äärellä. On mielenkiintoista, miten toisaalta helposti tarttuva tekemisen ilmapiiri antaa itsellekin energiaa ja intoa syventyä omaan työhönsä mutta toisaalta nimenomaan täydellisen läsnäolon ja ajantajun kadottaminen taas vaatii täydellistä omaa rauhaa. Yksinolon luoman kuplan taas puhkaisee helposti mieleen hiipivä väsymys, joka vie mennessään keskittymiskyvyn ja motivaation. Silloin kaipasin toisista opiskelijoista tarttuvaa energiaa.

## Väkisin hidastamisesta

Varsinkin aluksi oli todella vaikeaa antaa prosessille aikaa ja nostaa kädet ilmaan ja antaa kankaan kuivua. Tämän vaiheen tärkeys vielä korostui reaktiiviväreillä toteuttamassani ”märkää märälle” -tekniikassa. Ehkä sukelsin suoraan syvään päähän aloittaessani tällä tekniikalla, mutta toisaalta halusin nimenomaan päästä kokeilemaan, miten akvarellikurssin vaikeimman asian hallitseminen toimii kankaalla. Täytyy myöntää, että käytin monessa kohtaa tuulettimia kuivumisen nopeuttamiseksi eri työvaiheiden välillä. Tämä herätti itseltäni itselleni kysymyksiä; onko väkisin hidastaminen oikein, jos sen eteen täytyy oikeasti tehdä töitä? Onko se intuition vastaista työskentelyä? Toisaalta se ei haittaa, koska tutkimuskysymykseni koskevat nimenomaan hidastamisen hyötyjä, ei maksimaalisen intuition hyödyn saavuttamista.









Jäävuoria-kankaan työvaiheita.

## Sokkona työskentelystä

Toisen työskentelyviikkoni aloitin maanantaina innostuneena. Levitin uuden kankaan trykkityykille ja teippasin sen kevyesti reunoilta. Koska edellinen viikko oli vierähtänyt hempeissä tunnelmissa ja pehmeiden muotojen parissa, kaipasin vaihtelua. Kulmikkuutta ja rosoa. Kaivoin kassistani kasan A4 -kokoisia lähetystarroja. Hamsteri minussa pelasti nämä jostain alennusmyynnistä, ajatellen: "näitä voi joskus käyttää johonkin" ja nyt oli se hetki.

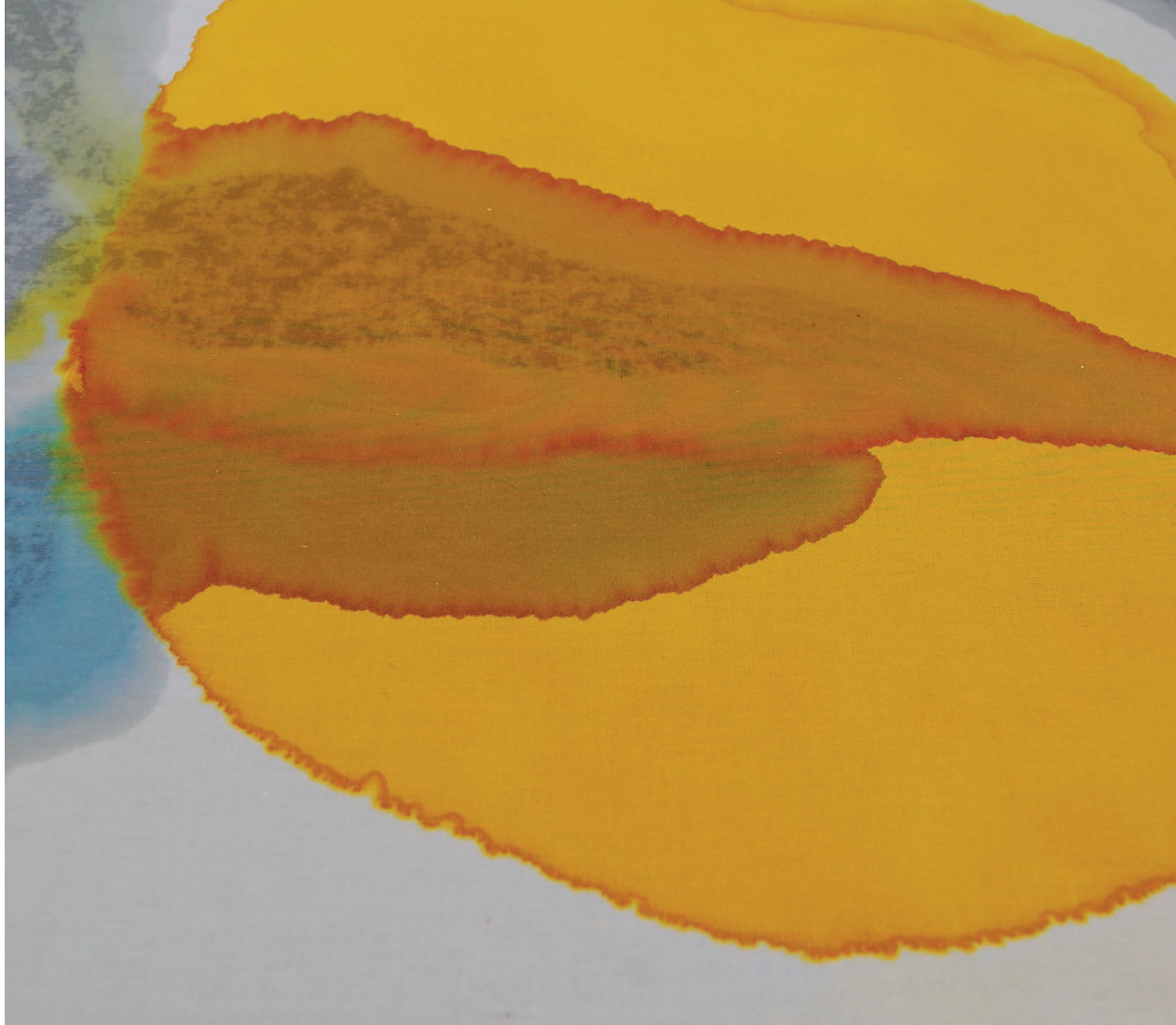
Tarrapaperin valitsin ensinnäkin siksi, että minulla sattui sitä olemaan ja toisaalta liimapinta pitää paperin juuri sopivasti paikoillaan, joka on tarpeen erityisesti ilman avokaaviota työskennellessä. Itse tarrojen muodon tein vapaasti repimällä ja näitä yhdistelemällä. Tämä oli erittäin meditatiivinen ja rauhoittava työvaihe, jossa ajatukset työstivät seuraavia värejä ja muotoja, samalla kun kädet ohjasivat paperin työstöä lähes itsenäisesti. Kun olin tyytyväinen tarrojen asemointiin, levitin ensimmäisen kerroksen väriä. Käytin pigmenttipainopastaa ja suhteellisen pientä määrää pigmenttiä. Aloitin harmaalla ja käytin levittämässä työvälineenä kumista lastaa, jonka aikaisemmin mainitsin lempityövälineekseni. Harmaata kerrosta seurasi sininen, vaaleanpunainen ja hieman rohkeampi vadelmaan viittaava sävy.

Koska kankaan kuviot muodostuivat kerroksittain ja osittain aina uuden paperikerroksen alle jääden, en nähnyt työskentelyn aikana sen hetkistä kokonaistilannetta. Työskentelin siis käytännössä osittain sokkona. Tämä huolestutti minua ja työskentelypäiväkirjan merkinnöistä on havaittavissa, että vaikka olin motivoitunut ja innostunut työskentelyn aikana, olin toistuvasti merkinnyt itseni myös huolestuneeksi, epäitsevarmaksi enkä myöskään luottanut omaan intuitiooni sillä hetkellä.

Illalla kuitenkin olen merkannut itseni suhteellisen tyytyväiseksi ja erityisen inspiroituneeksi. Koin heittäytyneeni rohkeasti tilanteisiin päivän aikana ja kadottaneeni ajantajun hyvin tehokkaasti. Päivä oli myös äärimmäisen intensiivinen ja siksi väsyttävä. Koen kuitenkin, että toimin yllättävän rohkeasti ja heittäydyin täysin tilanteisiin päivän aikana. Kadotin päivän aikana myös ajantajuni ja oikeastaan myös todellisuudentajuni useaan otteeseen. Flow oli vahvasti läsnä tekemisessä.



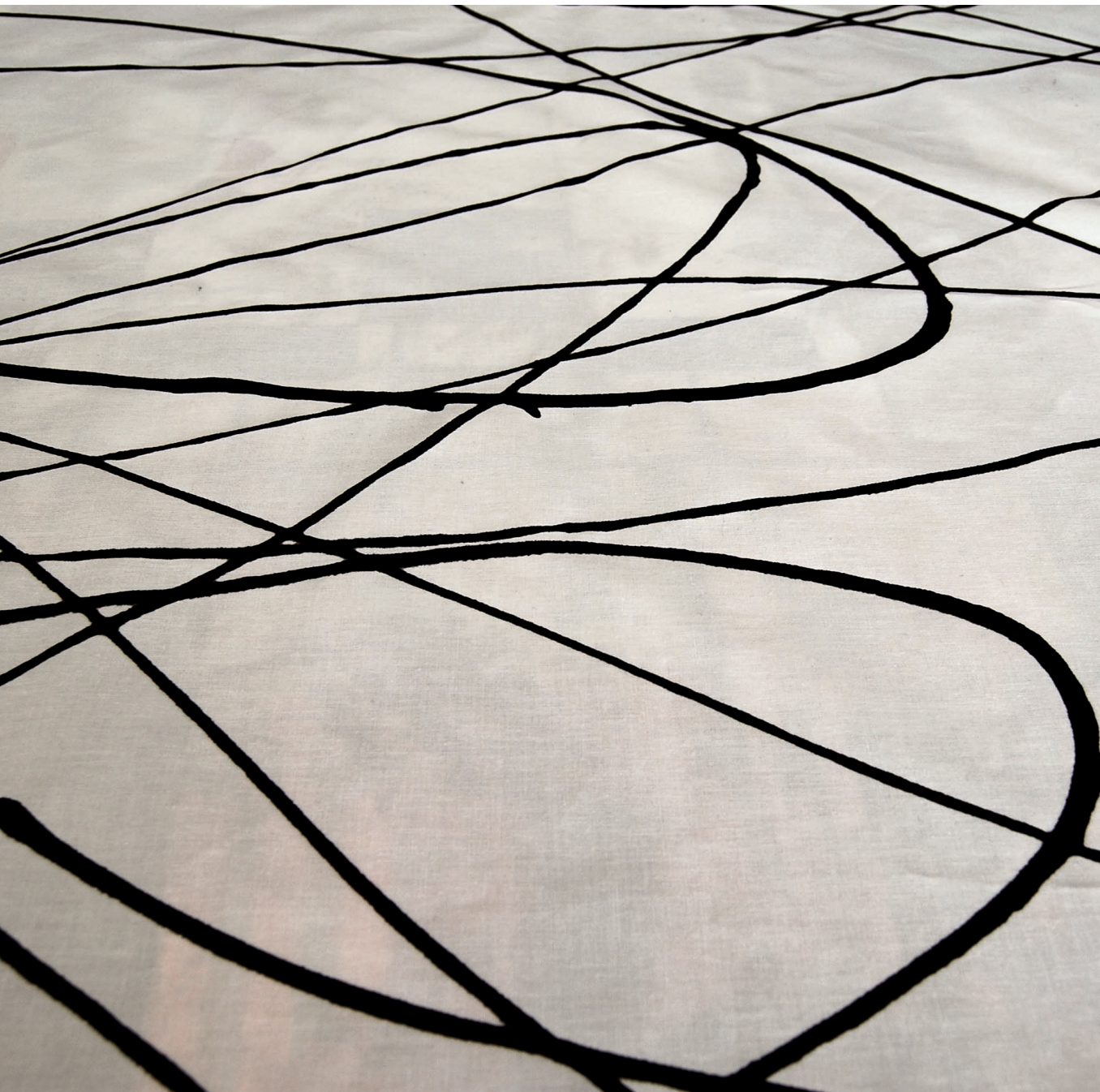
*“Löydän itseni selaamasta alkumielen kuvia,  
jotta muistaisin mitä päässäni liikkuu”  
(Ote työskentelypäiväkirjastani 14.5.2015)*



Yksityiskohta A, B, C, D, E ja sinkki -kankaan työstämisestä märkää märälle -tekniikalla.

## Luntaamisesta

Aluksi uuden tilanteen ja ympäristön aiheuttama hämmennys tuntui lamauttavan aivojeni toimintaa. Tuntui siltä, että ideoita uuteen kuva-aiheeseen ei vain löytynyt. Tuolloin avasin kirjekuoren, jossa säilytin lähtömielen kuviani. Tämä tuntui luntaamiselta ja mietin myös oliko tuo nyt päämäärättömän tekemisen ideologian vastaista. Tulin siihen lopputulokseen, että nuo ovat vain visuaalisia muistiinpanoja omista ajatuksistani ja vieläpä suhteellisen tuoreita sellaisia, koska työskentelyjakso oli vasta alkanut. Näin ollen syntyi ravintola Kipsarin take away -salaatin kannen ja oman hieman flunssaisen olotilan aiheuttaman vitamiininkaipuun inspiroima kangas: A, B, C, D, E ja sinkki.



Lähikuva työn alla olevasta Pesukone-kankaasta. Tässä kohtaa kaikki oli vielä hyvin.

## Aallonpohjalla

Ensimmäinen varsinainen "katastrofi" seurasi huonosti nukuttua yötä ja päivää, jolloin oli kaikkea mahdollista tekemistä niin paljon, että pääsin aloittamaan työskentelyn vasta iltapäivästä. Aamulla olin ajatellut tekeväni jotain pienenpienää piiperrystä, mutta kun löysin laatikoistani keittiötarvikeliikkeestä ostamani kastikkeen pursotuspullot, pääsi helvetti valloilleen. Aluksi kaikki sujui hyvin ja kauniin valkealle kankaalle ilmestyi kevyen oloisia vapautuneita kuvioita violetinharmaalla juoksevaksi laimennetulla pigmenttivärillä. Välikysymys osoittaa, että kun ensimmäinen kerros oli kuivumassa, olotilani oli itsevarma, keskittynyt, luotin intuitiooni ja nautin suunnattoman paljon työskentelystä. Teki mieli jättää työ tähän vaiheeseen ja tuomita valmiiksi, mutta ääni sisälläni käski jatkamaan vielä toisen värin ja kerroksen verran. Sekoitin toisen, hieman vaaleamman ja kylmemmän harmaan sävyn ja jatkoin työskentelyä.

*"Intuitio petti, paskaa tuli."*

*(Ote työskentelypäiväkirjasta 19.5.2015.)*

*"Eilen hermostuin ja heitin kankaan pesukoneeseen. Tänä aamuna päätin pysyä poissa painopöydän ääreltä. Sen verran vierailin koululla, että kävin mankeloimassa eilisen intuition katastrofaalisen oikun. Se, että en pidä jostain työstä, ei tee siitä yhtään vähemmän tärkeää opinnäytetyöni kannalta. Sekin on edelleen oman käteni tuotos ja kun sattumanvaraisuus ja päämäärättömyys ovat lähtökohtina suunnittelulle, täytyy myös hyväksyä, ettei pysty tuottamaan timantteja, vaan joskus käsi tekee intuition kanssa omiaan, varsinkin jos väsymys on "peitelty" hiljaisen tiedon."*

*(Ote työskentelypäiväkirjasta 20.5.2015.)*



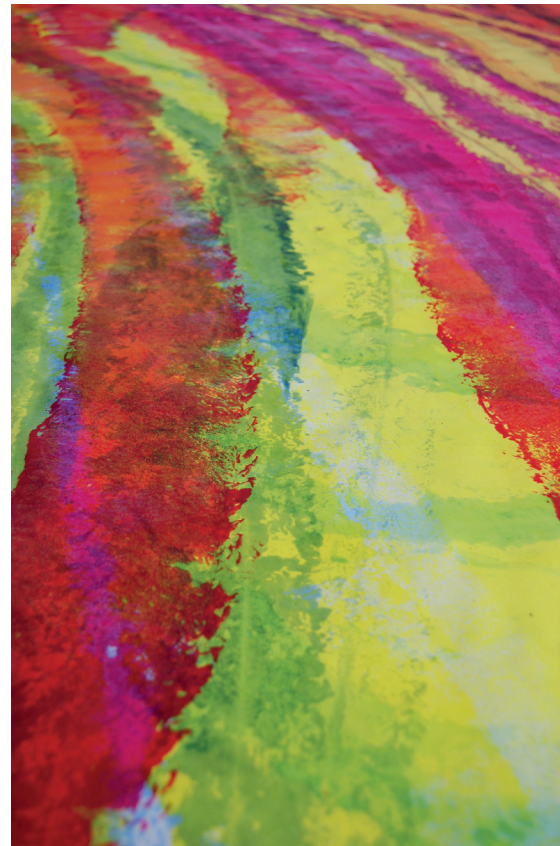


## Sairastaminen ja sairas mieli.

Toisen työskentelyviikon lopulla flunssa iski, vaikka olin nauttinut sekä visuaalisia vitamiineja että oikeitakin. Oloni oli todella levoton, vaikka olin väsynyt ja keskittyminen oli vaikeaa. Jostain syystä päätin kuitenkin hypätä painopöydän päälle mopinvarteen teipatun kulmatelan kanssa ja lähteä kokeilemaan hyvin fyysistä ilmaisua. Punaisen, violetin ja keltaisen värit vaihtuivat tiuhaan, kun vetelin valkoiselle pinnalle kolmemetrisiä lonkeroita, varoen tarkasti astumasta märkien jälkien päälle ja tippumasta pöydältä alas.

Yhden illan riehuttuani voin todella pahoin. Olo oli kipeä, mutta sen lisäksi voin fyysisesti pahoin, kun katsoin aikaansaannostani. Se oli hirveä. Tukkoon työstetty, ärsyttävän värikäs ja liian voimakas. Seuraavana aamuna mankeloin tuon kankaan, jonka olin nimennyt Sairaaksi mieleksi, ja rullasin tiukasti pois näkyvistä. Ehkä tuossa mielen- ja terveydentilassa ei olisi kannattanut aloittaa uutta työtä. Eniten minua ärsytti, että en ollut osannut ottaa työhön etäisyyttä ja hengähtää välillä. Sen sijaan jatkoin ja jatkoin ja jatkoin tekemistä, vaikka oli täysin selvää, että hetken tauko olisi ollut paikallaan.

Olisi pitänyt muistaa mitä Raamikin toteaa väitöskirjassaan: Intuiivinen ajattelu vaatii mielenrauhaa toimiakseen (Raami 2015. 142). Kun väkisin väsyneenä yrittää jatkaa työskentelyä, on mieleni kaikkea muuta kuin rauhallinen. Myös Csikszentmihalyin esittämät flow-kokemuksen yhdeksän piirrettä ovat väsyneenä vaikeasti saavutettavissa. Jopa sinänsä miellyttävästä tekemisestä tulee epämiellyttävää, kun keho ja mieli on väsynyt.





Viikkojen kuluessa ja flunssan väistyessä, avasin tuon rullan useaan otteeseen ja hetken katseltuani käärin takaisin kiinni. Tuo kangas jäi vaivaamaan minua. Se oli kamala. En pystynyt sitä tuhoamaan, mutta se ei myöskään tuntunut valmiilta. Olen joskus kehitellyt itselleni suunnittelijana ohjeen, että jos jotain on liikaa, niin sitten sitä pitää lisätä, jotta lopputulos on tasapainoinen. Päätin soveltaa tätä tuohon värioksennukseen.

Jatkoin kangasta ensin peittävällä valkoista pigmenttiä ja keltaisen sävyjä sisältävällä pastalla, käyttäen työvälineenä samaa nurkkatelaa. Kiinnitettyäni kankaan mankeloiden, kaivoin esiin kultafolion. Vapaalla kädellä ja täysin intuitiivisesti aloin vuorotellen levittämään liimaa pitkin kangasta ja prässäämään foliota. Uskomattoman hieno yllätys oli, kun huomasin folion tarttuvan paksuihin telan jälkiin, joiden pigmenttipasta toimi liiman asemasta. Tämä oli ehdottoman inspiroiva, käyttökelpoinen ja jatkotutkimusta vaativa havainto.

Jatkoin tätä monta tuntia, kunnes yhtäkkiä kangas oli valmis. Rauha laskeutui pääni sisään. Kankaan värimaailma ja muotokieli eivät edelleenkään miellyttäneet, mutta se oli ehdottoman täydellisen valmis. Jollain hyvin häiriintyneellä tavalla se oli myös kaunis. Kangas oli voimakas ja räiskyvä. Jotain mitä harvoin saan tietoisesti aikaiseksi. Joku on joskus sanonut, että taiteen perimmäinen tarkoitus on herättää tunteita; olivat ne sitten negatiivisia tai positiivisia. Tämä kangas herättää minussa edelleen vahvoja tunteita. Tämä on minulle taidetta.







Jatkoin Vanhankaupunginkoski-kangasta poistamalla väriä valkoetsillä. Kuvassa vielä märkiä pipetin jälkiä.

## Levosta

Produktio-osuuden aikatauluttomuus antoi mahdollisuuden pitää välipäiviä varsinaisesta työskentelystä. Ottamalla fyysisesti etäisyyttä varsinaisesta työskentelystä, saivat ajatukseni hautua alitajunnassa ja järjestäytyä uudestaan. Yleensä koen keskeneräisen työn äärestä poistumisen stressaavaksi. Koko ajan palaan ajatuksissani työn ääreen ja mietin, mitä minun pitäisi olla tekemässä. Tällä kertaa työn äärestä pois astuminen oli kuitenkin tarkoituksenmukaista hidastamista, eikä varsinaisesti keskeytys. Annoin itselleni luvan levätä ja rentoutua. Alitajuntahan tietenkin jatkaa luovaa työskentelyä tiedostamatta ja Csikszentmihalyi korostaakin tämän vaiheen tärkeyttä luovassa prosessissa. Toisin, kuin tiedostaen suoritettu rationaalinen ajatustenkulku, joka pyrkii lineaariseen ongelman ratkaisuun, on alitajunnassa tapahtuva ajattelu monimuotoisempaa. Järkiperäisyys ei silloin pääse määrittelemään ajatusten laatua ja ideoilla on mahdollisuus liikkua ajatusten sokkeloissa vapaammin ja yhdistyä täysin järjenvastaisillakin tavoilla. Nämä alitajunnan prosessit yleensä johtavat luovempiin ja ennakkoluulottomampiin ratkaisuihin. (Csikszentmihalyi 1996. 100–102)





*“Asia, joka on alkanut korventaa  
minua teoksien valmistuessa, on  
kokonaisuuden rikkonaisuus ja  
yhteensopimattomuus. Väkisinkin tekisi  
mieli yrittää tehdä uusia töitä aiempien  
tunnelmaa, värimaailmaa ja muotokieltä  
silmillä pitäen. Tämä olisi kuitenkin  
täysin työskentelyni periaatteiden  
vastaista. Jotta en “sortuisi”  
mallistoajatteluun, olen päättänyt piilottaa  
edelliset kankaat itseltäni.”  
(Ote työskentelypäiväkirjasta  
20.5.2015)*

Yksityiskohta Äiti-kankaasta.





## Avoimesta lopputuloksesta:

Mietin jo ennen produktiivisen osuuden aloittamista, voiko oma lähtömieli olla riittävän vahva teema tuottamaan hallitun yhtenäisen lopputuloksen? Tämä ei ole mahdollista. Ensinnäkin tuo lähtömieli muuttuu jatkuvasti. Elän maailmassa, joka on täynnä visuaalisia ärsykeitä, jotka muokkaavat mielenkiintoni kohteita jatkuvasti taas johdattaen ajatuksiani suuntaan, jos toiseen. Toisaalta huomasin useaan otteeseen työstytyäni tietynlaista jälkeä, väriä ja skaalaa kaipaavani juuri päinvastaista maailmaa. Näin ollen suunnittelemattomuuden ja yhtenäisen kokoelman yhdistäminen ei ole mahdollista. Yhtenäisyys vaatii itseisarvoja, sääntöjä ja visuaalisia viitekehyksiä.

Lempivärit-kangas on hyvä esimerkki tuosta vastareaktiosta. Edellisenä päivänä olin lopullisesti turhautunut sillä hetkellä kesken jääneeseen Sairas mieli -kankaaseen, sen värimaailmaan, isoihin linjoihin ja räiskyvyyteen. Kaipasin rauhaa ajatuksilleni, pieniä muotoja, järkevää ja kaunista. Alkoi kolme päivää kestänyt värien ja siveltimen painalluksien leikki.

Yksityiskohta Lempivärit-kankaasta.





## Sattumuksia

Sattuma on aina läsnä käsin työskentelyssä. Näin myös omalla kohdallani, koska en ole ihmisenä se kaikista huolellisin. Välillä tulee mitattua määriä ja etäisyyksiä väärin, laskettua likainen raakkeli tai pensseli työstettävälle kankaalle, kohdistettua kaavio väärään kohtaan tai muuta sellaista. Pieni huolimattomuus ja sattumukset kuuluvat käsin painamiseen. Tämän faktan hyväksymistä pääsin harjoittelemaan Manymonotypia-kankaan parissa.

Seurasin aikaisemman työskentelyni lomassa, kun painostudion harjoitusmestari Eeva Heikkinen teki kokeiluja monotypia-tekniikan kanssa. Tekniikka vaikutti mielenkiintoiselta ja yllätykselliseltä, joten päätin tutustua siihen.





Tekniikkana monotypia on hyvin yksinkertainen; tasaiselle levylle maalataan haluttu kuva, joka vedostetaan joko käsin tai prässin avulla valitulle pinnalle. Vedoksia ei yleensä pysty tekemään yhtä enempää, riippuen toki maalista, materiaaleista ja halutusta lopputuloksesta. Kankaalle en aikaisemmin ollut tätä tekniikkaa kokeillut.

Käytännössä Manymonotypia-kankaassa käytetty tekniikka oli seuraavanlainen: Avokaavion pohjaan maalataan haluttu kuvio veden ja pigmentin sekoituksella. Kaavion kuivuttua se asetetaan haluttuun kohtaa kangasta ja erikseen sekoitettu reaktiivipasta vedetään raakkelilla kaaviosta läpi. Parhaan tuloksen sain kahdesta kolmeen vedolla.

Tekniikkana tuo oli hyvinkin sattumanvarainen. Ensinnäkin käytettyjen kaavioiden seulakankaassa on usein niin kutsuttuja haamukuvioita aikaisemmista valotuksista, vaikka kangas vaikuttaisikin täysin aukinaiselta nopeasti silmäiltynä. Tämän johdosta monotypiaan ilmestyi erilaisia kuviointeja maalatun alueen sisään. Toiseksi painettaessa pigmentin leviämistä on hyvin vaikea hallita aluksi, kun tekniikan luonne ei ole täysin selvillä. Tietenkin harjoittelun ja kokeilujen kautta näitä muuttujia pystyy ennakoimaan ja hallitsemaan, mutta se ei ehkä ole tekniikan luonteen kannalta pidemmän päälle tarpeellista. Mikäli haluaa täysin tasaisen lopputuloksen, ovat perinteiset kankaanpainon menetelmät siihen oivallisempia. Itse nautin suuresti näistä sattuman jäljistä lopullisessa kankaassa. Täytyy kuitenkin myöntää, että aluksi menetin tekniikan ja työvälineiden tottelemattomuuden takia hermoni muutama kertaan, kunnes taas muistin hengittää ja antaa tekemisen viedä mukanaan.



## Aloittamisesta

Toistuvasti työskentelyviikkojeni aikana esiin noussut asia oli aloittamisen vaikeus. Tämä ongelma on tietenkin ennalta tuttu. Varsinkin kirjallista osaa työstäessäni olen toistuvasti huomannut tarvitsevani useamman tunnin aikaa vitkutteluun, ennen kuin pystyn tarttumaan toimeen, rauhoittumaan ja laskemaan sormeni näppäimistöille. Produktiivisen osan puolivälissä aloin kuitenkin hahmottaa niitä rutiineja, jotka johtivat peiton alta sutjakkaimmin kankaan ääreen ja oikeasti tulokselliseen työskentelyyn. Avainasemassa on ajatuksien suuntaaminen suoraan työskentelyyn. Vaikka olen aina väittänyt olevani iltavirkku ja olevani luovimmillani illalla, on illan tuottavuuden kannalta syytä aloittaa myös aamu rivakasti ja keskittyneesti. Nopeat kahvit ja siirtyminen koululle työn ääreen, tilanteen arvioiminen ja päivän suunnittelu.

Tunnetta voisi verrata unien näkemiseen. Herätessä saatat vielä muistaa näkemäsi unen, joka kuitenkin yleensä haihtuu muististasi hyvin nopeasti, mikäli et kirjoita sitä ylös. Huomasin keskittymiskykyäni toimivan vähän samalla tavalla. Aamulla herättyäni oloni on yleensä ensimmäiseksi tyhjä. Pikkuhiljaa kahvinkeitintä ladatessani ja hampaita harjatessani aivoni alkavat muistella edellisen päivän tapahtumia ja keskittyä alkavan päivän haasteisiin. Mitä nopeammin suoriudun työn ääreen, sitä vähemmän aivoni ehtivät harhailla työskentelyn ulkopuolisiin tapahtumiin ja näin saan keskittymiskykyäni ikään kuin lukittua tekemiseen. Mitä pidempään aamulla hoidan muita asioita ja venytän työn ääreen palaamista, sitä vaikeampaa keskittyminen on myös loppupäivän aikana.











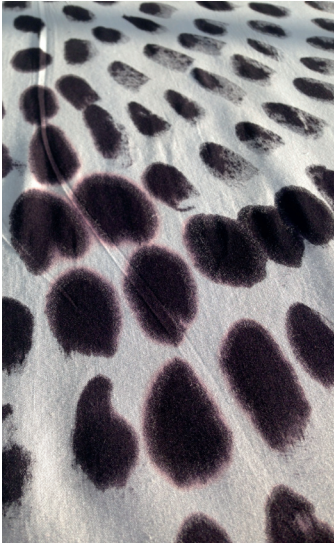
## Aallon harjalla

Työskentelypäiväkirjaa selatessa ja varsinkin välikysymyksien vastauksia katsellessa voi huomata, että kokemus on ollut pääasiallisesti miellyttävä. Ensimmäiset negatiiviset tuntemukset johtuvat lähinnä epäröinnistä ja rohkeuden puutteesta. Seuraava negatiivissävytteinen luomiskokemuksen jakso sijoittuu sairastumista edeltävään aikaan. Viimeisellä viikolla koin olevani taas hyvin väsynyt. Olin ehkä alitajunnassani tiedostanut prosessin lopun lähenevän ja mieleni ja fysiikkani päättivät lopettaa tekemiseen panostamisen. Mutta kun sitten oikeasti tuli se hetki, että totesin ääneen olevani valmis ja oli aika lopettaa, alkoikin äärimmäisen hedelmälliset ja nautinnolliset neljä päivää.

*“Täällä kasvaa tämmöisiä koukeroita, mutta niihin tuppaa harmillisesti kerääntymään tämmöistä levää ja sammalta. Joidenkin mielestä se on hyvä asia ja onhan nuo ihan kauniita jollain tapaa...”*  
(Ote työskentelypäiväkirjasta 5.6.2015)

Koin oloni äärimmäisen vapautuneeksi ja kerroin tarinaa päässäni samalla, kun käteni liikutti pensseliä pitkin kangasta. Vaikka takana oli useita onnistuneita kokemuksia ja flow-tilojakin, niin silloin ensimmäistä kertaa työskentelyjakson aikana koin käteni todella ajattelevan. Aivoni vain selostivat mielessäni mitä käteni teki. Koin työskentelyn vahvasti leikkimielisenä toimintana. Keskustellessani tästä tapahtumasta toisen tarkastajani kanssa syksyllä näyttelyn äärellä, hän mainitsi Kylli-tädin. Kylli Annikki Koski (1906–1997) oli suomalainen taiteilija ja taidekasvattaja, joka tuli tutuksi Ylen lastenohjelmista, joissa hän kertoi satua maalaten samalla tarinaa kankaalle (Yle 2006). Ymmärsin, että minussakin asuu eräänlainen Kylli-täti. Tuo täti otti intuitioni valtaansa.

Pääsin saman ilmiön vielä kertaalleen Pensselin puhdistus -kankaan kanssa. Sunnuntaina iltapäivällä minulle tuli pakottava tarve tehdä vielä yksi kangas. Tarkoitukseni oli ollut vain tulla koululle mankeloimaan viimeiset kankaat, siivoamaan loput sotkuni ja keräämään tavarani pois muiden tieltä. En tiedä, johtuiko se haikeudesta, joka velloi sisälläni tuon antoisan työskentelyjakson päättyessä, vai siitä, että minun ei ollut enää pakko luoda mitään uutta, ja siksi helpottunut olotila purkautui edelleen inspiraation muodossa.



Yksityiskohta Pensselin  
putsaus -kankaasta.

Löysin sattumalta puuvillapopliinia rullallisen ja sekoitin mustan reaktiivivärin. Tuntui, että ohuelle kankaalle olisi ollut suuri vääryys levittää jäyheää pigmenttipastaa. Oli myös kuin käteni olisi muistuttanut kuinka hedelmällisiä hetkiä vesivärimäisen juoksevan reaktiivivärin kanssa olin aikaisemmin viettänyt. Näin kävi myös nyt. Tekeminen ei ollut ajatuksieni hallinnassa vaan käteni ohjasi toimintaa alusta saakka.

Kun katsoo työskentelypäiväkirjan iltakyselyiden vastauksia, on mielenkiintoista havaita, että niinä päivinä, jolloin olin päässyt parhaiten irti varovaisen ja kontrolloidun työskentelyn paheesta, olen myös ollut kaikista väsynein illalla. Työskentelyn rentous ja ajatusten lennokkuus on ollut uuvuttavinta.

Teokset, joihin olen tyytyväinen, katoavat herkemmin mielestä kuin ne, jotka ovat epäonnistuneet omasta mielestäni. Vaikka sanotaan, että aika kulta muistot, on muutamaa viikko ainakin niin lyhyt aikaväli, että tuona aikana muistot ehtivät tuskin pölyyntymään. Mitä pidemmälle työskentelyni eteni, sitä epävarmemmaksi koin itseni. Mielessäni kummittelivat ainoastaan kokemani epäonnistumisen tunteet. Vaikka aluksi kerran viikossa täytettävän kyselyn tarkoitus oli peilata kyseessä olevan viikon tuntemuksia, otin myöhemmin myös tavaksi katsoa läpi kaikki kankaat. Tämä oli oman mielialani takia tärkeää. Minun oli pakko nähdä tekemäni työn määrä ja laatu aina aika ajoin kokonaisuutena, jotta ymmärtäisin, ettei muistikuvani pelkistä epäonnistumisista pitäneet paikkansa. Tilan puutteen vuoksi, tai pikemminkin kankaiden suuren koon vuoksi, ei ollut mahdollista pitää niitä esillä jatkuvasti. Toisaalta olin myös tietoisesti päättänyt piilottaa kankaat itseltäni. Näin ajatukseni pääsisivät vaeltelemaan vapaasti eteenpäin, eivätkä tarrautuisi edellisten kankaiden aiheisiin.

Työskentelyn aikana vähiten nautinnollisia olivat ne hetket, jolloin oloni oli kyllä hyvinkin motivoitunut ja innostunut, mutta työskentely tuntui silti vaikealta. Tuntui kuin käteni olisi erkaantunut ajatuksistani, eikä totellut ollenkaan. Itsevarmuuteni kärsi ja teki oloni tukalaksi. Todellisuudessa kyse oli kuitenkin tekniikan ja työvälineen muodostamista yllätyksistä, joihin minun täytyi vain yrittää sopeutua, kuten akvarellin kanssa. Tuossa olotilassa on käytännössä kaksi mahdollista ratkaisua. Joko poistua työn äärestä hetkeksi rauhoittumaan ja virkistymään tai jatkaa työskentelyä luottaen intuitioon.



Aivan ensimmäisenä päivänä, kun olin vielä hieman jännittynyt uudesta tilanteesta, mutta silti innoissani, oli minulla juuri kuvailemani kaltainen olotila. Ymmärsin kuitenkin lähteä tauolle ja sillä aikaa värit olivat levinneet märälle kankaalle itsenäisesti ja kuivahtaneet, luoden aivan uusia ulottuvuuksia, jotka toivat uutta rohkeutta työskentelyyni.

Tuo toinen vaihtoehto, väkisin eteenpäin puskeminen, ei ole koskaan tuottanut toivottua lopputulosta, eikä tuottanut nytkään. Tapana väkisin tekeminen johtaa ainoastaan ylityöstämiseen ja tilanteen pahenemiseen. Paineet työn pelastamisesta nousevat, mikä johtaa hätäisiin ratkaisuihin, jotka vievät vain syvemmälle ongelmiin.



# JÄLKIMIELI

Jälkeenpäin tarkasteltuna on helppo huomata, että toteutuneet kankaat ja alkumielen visuaaliset muistiinpanot ovat hyvin kaukana toisistaan. Sen voi nähdä onnistumisen merkinä, sillä alun perin ei ollut tarkoituskaan käyttää noita kuvia suunnittelun lähtökohtana ja ohjenuorana. Tarkoitus oli vain saattaa lukijalle näkyviksi oman mieleni liikkeitä. Työskentelyn aikana kevät puhkesi täyteen väriloistoon, aurinko alkoi lämmittää talven kalpeaksi värjäämää ihoa ja ilo tulvi väkisinkin mieleen aamuisin parvekkeella kahvia juodessa. Myös työskentelyn makuun pääseminen kevensi mieltä. Kuten aikaisemminkin mainitsin, oli huhtikuussa, kun keräsin lähtömielen muistiinpanoja, mielenmaisemani hyvin erilainen. Toisen kankaan kohdalla kehossani flunssan aiheuttamat tuntemukset toivat vitamiinien ja värien kaipuun, mikä laukaisi värikylläisyyden suonen. Kankaista huokuu kevään vehreys, auringon siivilöityminen juuri puhjenneiden lehvästöjen läpi. Luonto ikään kuin valtaa ihmisen rakentaman kaupunkimaiseman talven jäljiltä takaisin itselleen.

Yksityiskohta kankaasta Manymonotypia.





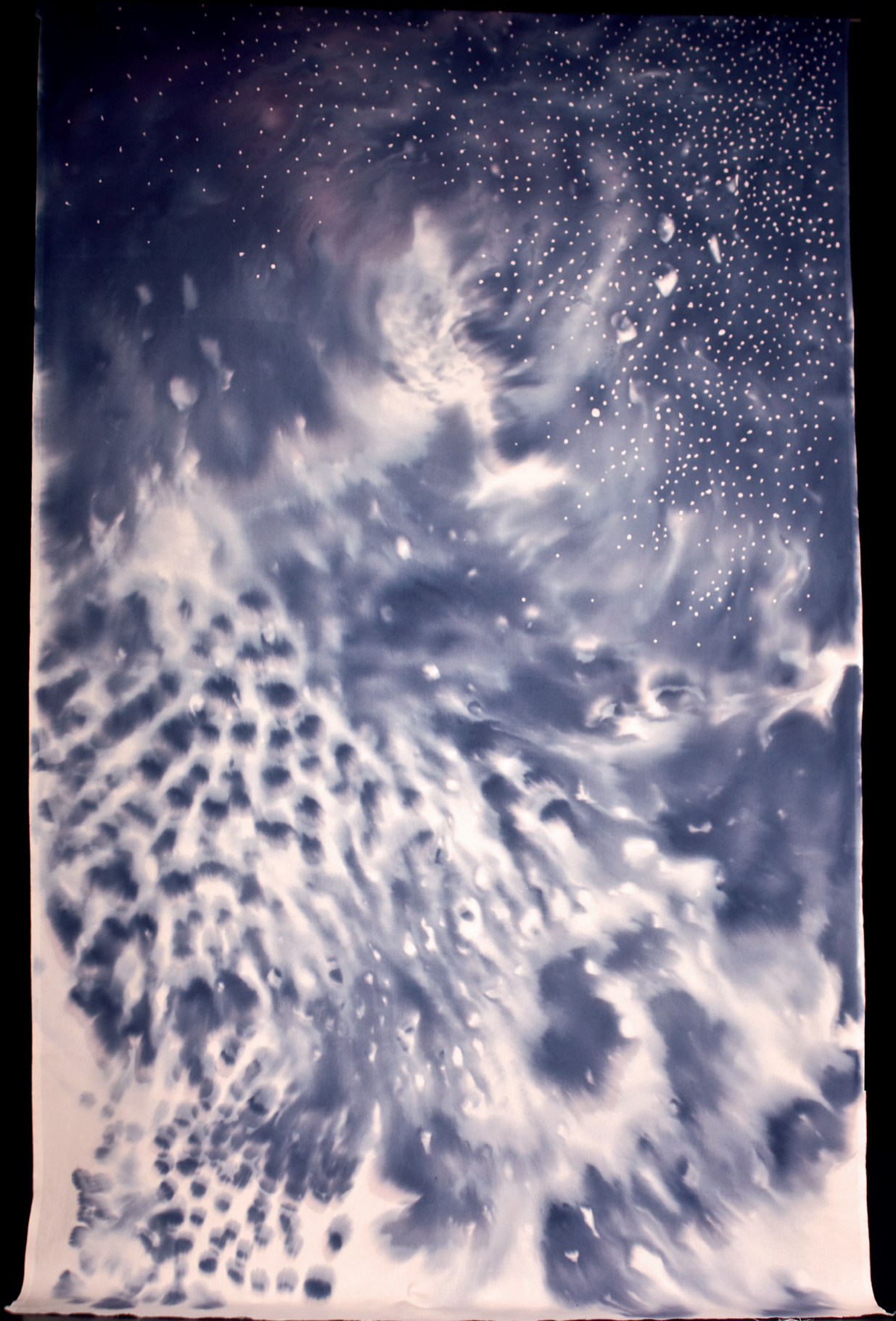


## VANHANKAUPUNGINKOSKI

Märkää märeille -tekniikan kokeilu kankaalle. Jatkettu valkoetsillä.

Juokseva reaktiiviliemi ja vesi sekä valkoetsi.

Työvälineinä pensseli, pesusieni ja pipetti.



## JÄÄVUORIA

Paperireservi ilman kaaviota. Revitty paperi näytti kuin liikkuvilta jäävuorilta väriä vaihtavaa taustaa vasten. Tästä nimi.

Pigmentti ja kuultopasta.

Työvälineenä kumilasta.





A, B, C, D, E JA SINKKI

Flunssaa vastaan taistellaan vitamiineilla ja väreillä. Märkää märälle -tekniikka

Juokseva reaktiiviväri ja vesi.

Työvälineinä pensseli.







## PESUKONE

Tekemisen aloitin pursottaen väriä vapaalla kädellä, jonka jälkeen pesin suutuksissani kankaan pesukoneessa. Tämän jälkeen jatkoin kankaan työstämistä pursottaen ja sumuttaen.

Pigmentti, kuultopasta ja ohenne.

Työvälineinä pursotuspullot ja suihkepullot.



## MAITO

Värisommitelma kankaalle. Nostelin kangasta rypyille jonka jälkeen valutin päälle valkoisen kerroksen.

Pigmentti, kuultopasta ja ohennettu valkoinen peittopasta.

Työvälineenä kumilasta, kauha ja mittakaadin.





## ÄITI

Kangas on tutkielma äitini harmaantuvien hiusten sävyistä.  
Pigmentti, kuultopasta ja ohennettu valkoinen peittopasta.  
Työvälineenä pensseli.







## SAIRAS MIELI

Pigmentti, kuultopasta, valkoinen peittopasta ja kultafolio.  
Työvälineinä nurkkatela ja pensseli.



## LEMPIVÄRIT

Tämän kankaan tekeminen oli väriterapiaa parhaimmillaan.

Tekeminen oli rytmikästä, pensselin jälkien ja värien sekoittamisen vuorotellessa.

Ohennettu kuultopasta ja pigmentti.

Työvälineenä pensseli.



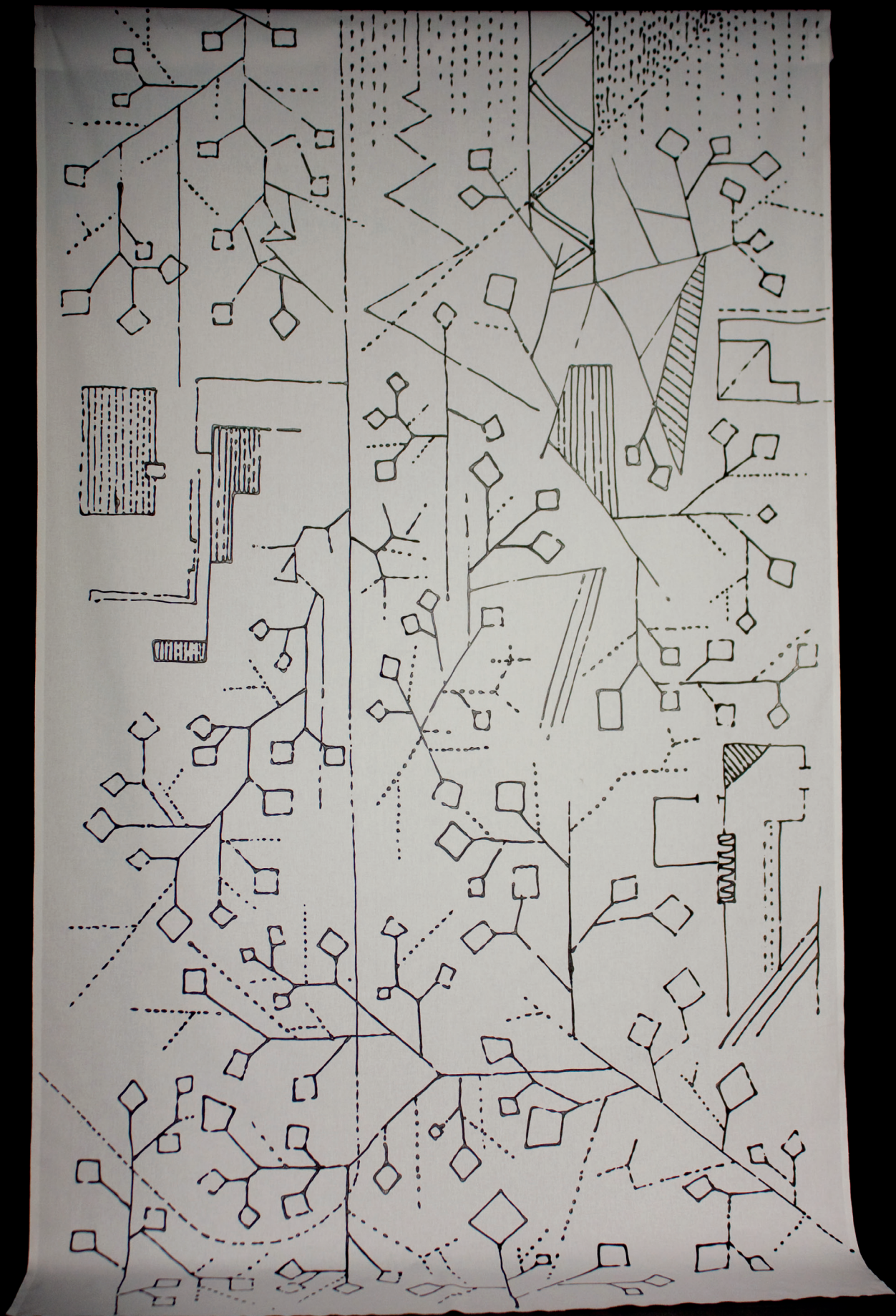




## HIIRENKORVIA JA RAKENNEPIIRUSTUKSIA

Pigmentti, kuultopasta ja ohenne.

Työvälineenä pursotuspullo.





## MANYMONOTYPIA

Monotypia kankaalle. Jatkettu viinihappoetsillä.

Pigmentti ja vesi, reaktiivivärin painopasta ja viinihappo.

Työvälineinä erikokoisia pensseleitä, avokaavioita ja raakkeleita.



## JÄTEVÄRIT

Reaktiiväri ja viinihappoetsi.  
Työvälineenä pensseli.





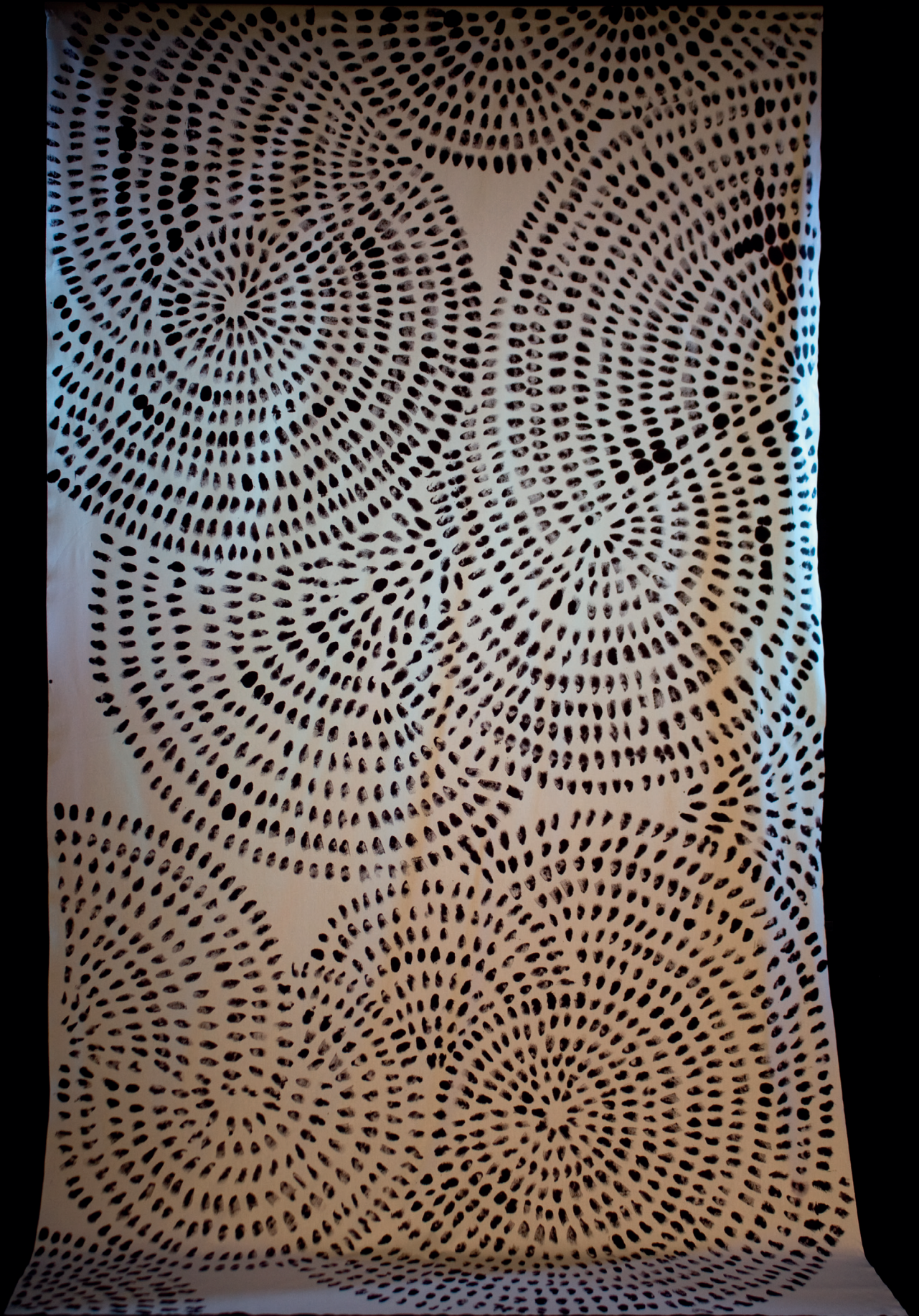
## PENSSELIN PUHDISTUS

Intuitiivinen jälkien sommittelu. Viimeisenä syntynyt kangas.

Reaktiiviväri.

Työvälineenä pensseli.







# KUINKAS SITTEN KÄVIKÄÄN?

Opinnäytteeni kysyy, onko hidastamisesta ja päämäärättömyydestä hyötyä itseohjautuvassa ja avoimessa luovassa prosessissa. Luova prosessi ei ole toimiva ilman intuitiivista ajattelua ja flow-kokemusta. Mikäli tekijä ei pysty hyödyntämään intuitiivista ajattelua, eikä saavuta flow-tilaa, on hyvin epätodennäköistä, että lopputulos on onnistunut. Flow'n ja intuition puute johtaa usein luovan toiminnan lamaantumiseen tai väkimmäiseen yrittämiseen, jolloin tekijä toistaa vain tuttuja ja turvallisia kaavoja, eikä pysty luomaan uutta. (Raami 2015. 142).

Mihaly Csikszentmihalyin mukaan ei ole olemassa tiettyä universaalia kaavaa, jota noudattamalla flow on aina saavutettavissa tarvittaessa. Yhdeksän nautinnollisen prosessin saavuttamisen mahdollistavaa elementtiä ovat vain yleisimmin Csikszentmihalyin tutkimuksissa esiin nousseet piirteet. Ne eivät takaa mitään, vaan loppu on sattumasta ja henkilöstä itsestään kiinni. (Csikszentmihalyi 1996. 108–111)

Vaikuttaa kuitenkin siltä, että olen itse löytänyt, jos en oikoteitä onneen, niin ainakin työkaluja sen tien löytämiseen. Omia kokemuksiani ja havaintojani analysoidessani sekä pohdiskellessani niiden vaikutussuhteita toisiinsa, löysin kolme tekemisen tapaa, joita seurasi flow'n kokeminen tai ainakin hyvin miellyttävä tekemisen jakso:

Monotoninen toisto:

Lempivärit-kangasta tehdessäni työskentely oli hyvin mekaanista ja monotonista. Sekoitin värin, siirryin kankaan ääreen, painelin pensselin jälkiä kankaalle, siirryin takaisin värikeittiöön, sekoitin uuden sävyn, siirryin kankaan ääreen ja niin edelleen. Liike, kuvio ja toiminta kaavautuivat ja työskentelyn rytmi vakiintui. Rytmittynyt tekeminen jatkui kolmen päivän ajan. Työskentely oli erittäin nautinnollista, ajantajuni hävisi ja olin äärimmäisen onnellinen. Myös lopputulos on mielestäni onnistunut. Samantyylinen työskentelyn monotoninen rytmikka ja liikkeen toisto tapahtuivat Äiti ja Pensselin putsaus -kankaiden kanssa. Kummankin kohdalla myös kokemus oli palkitseva. Tämä työskentelyn muoto oli myös oivallinen silloin, kun ympärillä oli paljon hälinää tai sisäisten tunteuksien vuoksi oli muuten vaikea keskittyä.

Sokkona aprikoiden:

Toinen erittäin nautinnollinen työskentelykokemus oli sokkona työskentely Jäävuoria-kankaan parissa. Paperin repiminen ja liimaaminen muistutti myös edellä mainittua mekaanista toistoa, mutta nimenomaan jo työstyty alueen peittäminen teoksen edetessä toi uusia ulottuvuuksia käytettäväkseni. Koska peitin osan valmiista kohdista aina ennen uuden värin lisäämistä, en pystynyt missään vaiheessa täysin hahmottamaan kangasta kokonaisuutena. Minun oli pakko luovuttaa kontrolloidun lopputuloksen suhteen ja antaa täysi valta kädelleni ja intuitiolle. Tämä oli uskomattoman palkitsevaa, kutkuttavaa ja huikea kokemus. Mielestäni tuo näkyy myös lopullisen kankaan keveänä rytminä ja vapautuneessa sommittelussa.

Sivuun astuminen:

Kolmas havainto liittyy akvarellitekniikan vaatimaan tekemisen ja tauon vuorotteluun. Käytännössä tämä ei ole mikään maailmaa mullistava uusi työskentelytapa, vaan kyse on yksinkertaisuudessaan harkitusta työstytyästä. Itselleni kuitenkin asia on vaikea ja koen vasta nyt oppineeni tämän kantapään kautta. Akvarellissa hidastaminen ja tekemisen tauottaminen syntyivät tarpeesta, kun edellisen värin kuivumista oli pakko pysähtyä odottamaan. Käytin tätä samaa rytmittämistä tietoisesti varsinkin Hiirenkorvia ja rakennepiirustuksia -kankaan teossa. Hetken työstytyäni, vaikka vain muutaman viivan verran, siirryin pois kankaan äärestä ja usein myös pois koko huoneesta, ja annoin alitajunnan sulatella tapahtunutta. Kun otin uudelleen työvälineen käteeni, oli minulla paljon selkeämpi kuva seuraavan viivan kohtalosta.

Toinen vähän pidemmän aikajänteen esimerkki tästä oli Sairas mieli -kankaani työstytyminen. Aluksihan luulin nimenomaan tuhonneeni hienon valkoisen kankaan hätäilemisellä. Laitoin kankaan sivuun ja palasin sen ääreen ja jatkoin työstytyä kahteen otteeseen myöhemmin. Lopulta kangas tuli valmiiksi. Toisin kävi Pesukone-kankaan kohdalla, kun en ymmärtänyt olla kankaan äärestä pois tarpeeksi kauan ja lopulta työstytyä tulikin ajattelelmattomuuden ja ylityöstytyksen perikuva, joka silti edelleen näyttää täysin keskeneräiseltä.



## Tietoinen läsnäolo

Kaikkien kolme hidastamisen tavan yhteinen nimittäjä on tietoinen läsnäolo. Työskentely voi itsessään johtaa oman olemisensa tiedostamiseen, kuten monotonisen toiston tuoman meditatiivisuuden avulla ja sokkona työskentelyn äärimmäisen heittäytymisen kohdalla. Toisaalta tietoinen läsnäolo voi toimia optimaalisen työskentelykokemuksen perustana, kuten sivuun astumisen ja aktiivisen tarkastelun tekniikassa. Jotta intuitiota pystyy hyödyntämään työskentelyssä, täytyy se tunnistaa kuunnellen omaa olotilaa ja ajatuksiaan. Täytyy olla läsnä hetkessä. (Raami 2015. 142)

Monotoninen toisto voi toimia myös eräänlaisena oheistoimintana, joka sinänsä ei vaadi keskittymistä tai panostamista, mutta auttaa intuition esiin tulemistä. Tuolloin tekeminen kiinnittää tietoisien ajattelumme huomion ja antaa näin ollen intuitiolle tilaa hengittää. (Raami 2015. 142–144)

## Rohkeus

Valkoisen paperin pelko on kaikille luovien alojen toimijoille tuttu. Se on se hetki, kun olet siirtynyt työpöytäsi ääreen ja tuijotat upottavaa ja hypnotisoivaa puhtautta. On tarkoituksesi sitten piirtää mielikuvaasi, havainnoida visuaalisesti näkemääsi tai kirjoittaa, on aloittaminen usein haastavaa. Se on pelkoa neitseellisen puhtauden tuhoamisesta ja vielä ennen kaikkea epätoivottuun lopputulokseen päättämisestä, jolloin tämä uhraus on ollut turhaa.

Tämä puhtaanvalkoisen kankaan työstämisen aloittaminen oli pelottavin, vaikein ja opettavin kokemus koko opinnäytteen aikana. Juuri se, että työskentelyä ei ollut tietoisesti suunniteltu ja se, että kyseessä oli kangas eikä paperi, teki tilanteesta uhkaavan. Olen aikaisemmin käyttänyt työskentelyssä valmiiksi revenneitä tai sotkettuja papereita eliminoidakseni valkoisen paperin kammoa. Nyt kyseessä oli vielä paperiakin autoritaarisempi materiaali ja ajatus sen tarvelemisesta suorastaan kauhistutti. Jotenkin kuitenkin sain kerättyä itseni joka kerta uutta aloittaessani ja uskalsin painaa senhetkisen työvälineen kankaan pinnalle ja antaa värin hyväillä valkeutta. Ehkä myös se, että jouduin käymään läpi nuo kaikki tunteet jokaisen kahdentoista kankaan kohdalla, auttoi minua pääsemään yli niistä.

Silloin, kun en koe tuota puhtaan tuhoamisen pelkoa, on luomisen tarve niin totaalisen pakottava, että en koe taas muuta vaihtoehtoa, kun antaa ajatukseni valua paperille. Näin kävi myös opinnäytteen produktio-osan aikana neljä kertaa: Äiti, Hiirenkorvia ja rakennepiirustuksia, ja Jämävärit -kankaiden kanssa sekä viimeisen, Pensselin puhdistus-kankaan, kohdalla. Sitä voisi kuvata jonkin asteiseksi päähkähulluudeksi, kun täysin ilman harkintaa syöksyn kankaan kimppuun.

Mikäli ihminen haluaa säilyttää luovuutensa, on olennaista hyväksyä itsensä ja luopua tuomitsemisen pelosta. Hukkaamme suuret määrät psyykkistä energiaa oman tekemisemme ennalta tuomitsemiseen ja muiden mielipiteiden pelkäämiseen. Sen sijaan meidän pitäisi uskaltaa olla vapautuneita havainnoimaan ja toimimaan spontaanisti omien intuitiivisten tuntemuksiemme mukaan. Luovuus on nimenomaan rohkeutta haastaa rajoja ja reunaehdoja. Ajatella ja kokeilla rohkeasti. (Czikszentmihalyi 2005. 131; Uusikylä & Piirto 1999. 32–33, Huittinen 2009. 157)

Niinä hetkinä, kun olin huolestunut omasta tekemisestäni enkä luottanut hiljaisen tiedon arkistooni, oli intuition kuunteleminen vaikeaa. Myös flow-kokemus oli tuolloin työskentelystä kaukana. Jotta pystyisin ylittämään epävarmuuteni ja pelkoni, täytyy minun oppia tuntemaan työskentelytapani ja luottaa käteni viisauteen. Tärkeintä on kuitenkin oppia hyväksymään se jälki, jonka käteni tuottaa. Löytää siis oma näkemykseni ja hyväksyä se sekä sen eri ilmenemismuodot. Kaikki mitä käteni tekee, on lähtöisin minusta. Mikäli en hyväksy tätä, en pysty ikinä luottamaan itseeni ja päästämään irti kontrollista.

# Leikki

Opinnäytteeni tarkoitus oli löytää hidastamisesta ja päämäärättömyydestä ratkaisuja ja neuvoja hedelmällisempään luomistyöhön. Mielenkiintoisen ja herättävän produktiivisen osuuden ja sen tuomien kokemusten havainnoinnin kautta tutustuin itseeni suunnittelijana aivan uudella tasolla. Yllätyin kuitenkin, kun tajusin, kuinka suuri rooli leikillä ja leikkimielisyyden ylläpitämisellä on oman optimaalisen luovan kokemuksen, eli flow –tilan saavuttamisessa. Tämä ahaa-elämys syttyi verrattain myöhään. Kolmen viikon hengähdystauko kirjoittamisesta ja näyttelyn järjestäminen saivat minut ajattelemaan koko prosessia uudelta kannalta ja liittämään yhteen irrallisia ajatuksia. Koska kyseessä oli odottamaton tutkimuslöydös, oli minun palattava kirjallisuuden pariin, etsimään tietoa tästä havainnosta.

Olen käsitellyt leikkimielisyyttä visuaalisena lähtökohtana suunnittelulle aikaisemmin ammattikorkean opinnäytetyössäni, ja minusta tuntuu, että palaan tuohon samaan aiheeseen yhä uudestaan ja uudestaan. Leikin täytyy kuulua tiiviinä osana luovaan työskentelyyn.

Humanistipsykologian ja luovuuden tutkimuksen uran uurtaja Abraham Maslow vertaa luovaa ihmistä lapseen. Hän painottaa, ettei prosessin tai lopputuloksen laatu ole tärkeää, vaan kokemus vapautuneesta tekemisestä. Luova ihminen on Maslown mukaan lapsenomaisen ennakkoluuloton ja itsekritiikin ulottumattomissa. Tekemisestä tulee kuin iloista leikkiä, joka ei vaadi ponnisteluja, vaan toiminta on itseohjautuvaa ja esteetöntä. Lapsille ja lapsenmielisille on myös ominaista kyky heittäytyä ennakkoluulottomasti uusiin tilanteisiin kokonaisvaltaisesti. Voin itse samaistua ajatukseen, jonka mukaan luova toiminta on synnynnäinen ominaisuus, joka täytyy vain osata säilyttää ympäröivän kulttuurin asettamissa haasteissa. Kysehän on vain siitä, kuinka kiusalliselta ja sopimattomalta ”taantuminen” leikkiin meistä tuntuu ja miten päästä tästä tunteesta yli. (Sinkkonen 2004. 71; Uusikylä & Piirto 1999. 31–32)

*“The highest form of research is essentially play”  
(Scarfe 1962.)*



Carl Rogers, joka myös on korostanut jokaisen sisään rakennettua luovuutta, listasi kolme luovuuden edellytystä:

1. Avoimuus ottaa vastaan informaatiota ilman ennakkoluuloja
2. Arvioinnin kohdistaminen ainoastaan luovan yksilön omiin henkilökohtaisiin kokemuksiin
3. Kyky leikkiä ja nähdä asioita uusista odottamattomista näkökulmista

(Uusikylä & Piirto 1999. 34–35)

Csikszentmihalyi on kuvannut luovan prosessin monimuotoisuutta esittämällä, että luova ihminen kykenee käyttämään persoonansa kaikkia eri puolia. Hänen mukaan jokaisessa ihmisessä on dominoiva ja alistuva piirre, mutta luova yksilö uskaltaa käyttää persoonallisuutensa ääripäitä sulassa sovussa tuntematta asiasta syyllisyyttä. Csikszentmihalyi on listannut kymmenen adjektiiviparia kuvaamaan asiaa. Näistä tässä kontekstissa kiinnostavimpia ovat älykäs – lapsellinen ja leikkivä – kurinalainen. (Uusikylä & Piirto 1999. 56–59)

Koen itse liian usein elämässäni painetta olla älykäs. Älykkyyden tavoittelemisen yhdistyy omalla kohdallani nimenomaan tuomitsemisen pelkoon. Pelkään, että keskustelukumppaninihuomaakin minun olevan yksinkertainen tai kyvytön argumentoimaan mielipiteitäni pätevästi, tai ajattelee visuaalisen älykkyyteni ja näkemyksieni olevan puutteellisia. Kurinalaisuuden koen myös osittain ulkopuolisen maailman vaatimana hyveenä. Kun pääsin erkaantumaan näistä odotuksista kankaanpainostudion turvassa ja tuomaan esiin leikkivän ja lapsellisen minäni, tunsin itseni levolliseksi, rennoksi ja luovaksi.

Koen tämän erittäin tärkeänä ja arvokkaana havaintona tulevaisuutta ajatellen. Leikki ei ole totta vaan paikka jossa voin keskittyä, olla rohkea ja kokeileva. Leikki ja leikkimielisyys on mielentila johon tiedän löytäväni uudelleen tarvittaessa. Ja näin ollen olen myös siis löytänyt itselleni ainakin yhden suhteellisen helppokulkuisen ja varman polun flow'n saavuttamiseen.





## NÄHTÄVÄKSI

Vaikka opinnäytteeni ei varsinaisesti ole taiteellinen työ, oli produktio-osuuden havainnollistamiseksi tärkeää asettaa kankaat esille. Kankaiden ison koon ja runsaiden yksityiskohtien vuoksi on niiden esittäminen kuvallisesti haastavaa. Työni oli esillä 7.9.2015.–17.9.2015. Aalto-yliopiston galleria ATSKI:ssa.

Osittain sattuman johdattelemana päädyimme kolmen muun taiteen maisterin opinnäytettään tekevän kanssa pitämään ryhmänäyttelyn. Aura Kajaniemen tunsin entuudestaan ja hänen kanssaan aloimme yhdessä etsiä jo keväällä sopivaa galleriatilaa. Auran produktio-osuuden äärimmäisen tarkkaan ja pitkäjänteisesti erilaisista helmistä kootut teokset ja omat suuret, jopa räiskyvät kankaat kieltämättä näyttäisivät mielenkiintoiselta yhdessä.

Kajaniemen ollessa vaatetussuunnittelun ja pukutaiteen pääaineen opiskelija, olivat kaksi muuta, Miia Kasule ja Sanna Pelkonen myös tekstiilitaiteen opiskelijoita. Heitä kumpaakaan en aiemmin ollut tavannut opinnäytteiden aiheen esittelyjä enempää. Olikin suuri yllätys meille kaikille, miten hyvin kaikkien neljän teokset toimivat yhdessä ja kuinka helppoa näyttelyn rakentaminen oli.





## Ripustuksesta

Opinnäytteeni produktiivisen osan ei ollut alun perinkään tarkoitus olla mallisto, eheä sarja, harkittu kokonaisuus, eikä edes kokoelma teoksia. Katsojasta ja kyseessä olevasta kankaasta riippuen on osa töistä eheämpiä toteutukseltaan ja niin sanotusti valmiimpia teoksia. Kokoelman rikkonaisuus kuitenkin oli se suurin haaste näyttelyä rakentaessa. Mikään ei näyttänyt hyvältä eikä tuntunut hyvältä. Ainoastaan kaksi kangasta, Äiti ja Jäävuoria, löysivät paikkansa heti. Olin ajatuksissani jo suunnitellun niille staattisemman ja taulumaisemman esitystavan, korostaen niiden maalauksellista ja erehdyttävän valmista luonnetta.

Näiden lisäksi tarkoitukseni oli löytää jokin uusi raikas tapa esittää painokangasta näyttelyssä. Perinteisesti kankaita asetellaan tasoille, ripustetaan roikkumaan tai pingotetaan kehyksiin. Minulla ei myöskään ollut mitään tarvetta näyttää kankaita kokonaisina pintoina, vaan teki mieli leikkiä laskosten ja rypytysten kanssa. Tähän yhdistettynä galleriatilan käytettävissä olleet erimalliset kuutiot ja suorakulmaiset särmiöt tarjosivat käsilleni tekemistä. Lähdin kankaan ja päällystettävän esineen muotojen johdattamana taittelemaan ja viikkaamaan naulaten välillä kulmia kiinni ja välillä silittäen taitoksia teräväksi. Lopputuloksena oli neljä erilaista ja erikokoista muotoa, jotka ikään kuin mannekiinien tavoin keikistelivät kuvioinneissaan. Näiden lisäksi käytin kahta kangasta perinteisemmin ripustaen neliöiden taustalla.

Osa ripustuksen hankaluutta oli oma kokemattomuuteni näyttelyarkkitehtuurista ja epävarmuuteni. Koska kankaisiin liittyi hyvin henkilökohtaisia kokemuksia ja olin niitä jo kirjallisesti ruotinnut, tuntui siltä, ettei mikään ripustustapa antanut niille tarpeeksi arvoa. Toisaalta taas on todella nöyryyttävää laittaa julkisesti esille oman nimen alle töitä, joihin ei ole tyytyväinen. Taistelin näiden tunteiden kanssa pitkään ja annoin heikolla hetkenä itseni muiden mielipiteiden vietäväksi. Tulin perjantaina Helsinkiin ja vietin koko viikonlopun galleria ATSKI:ssa kankaita ripustellen, levitellen, viikaten, uudelleen auki silittäen ja laskostaen. Lopulta avajaispäivän aamuna tajusin, että se mitä olin oppinut itseäni luottamisesta, anteeksipyytelemättömyydestä ja intuition kuuntelemisesta oli juuri se, mitä tarvitsin näyttelyn pystyttämiseen. Tämän rohkaisemana tein vielä viimehetkellä muutoksia näyttelyn asetteluun ja uskalsin vihdoinkin todeta olevani valmis paljastamaan tekemäni erheet, korjaukset, ylilyönnit ja tukkoon työstämiset, mutta ennen kaikkea myös onnistumiseni.

Jos jotain opin näyttelyn rakentamisesta, on se riittävän ajan varaaminen ja oman intuition kuunteleminen. En voi painottaa näitä kahta asiaa liikaa tulevalle minälleni. Erheistäni huolimatta näyttely omien töideni osalta, sekä kokonaisuutena, oli toimiva. Myös saamamme palaute on ollut positiivista.

## Nimeä

Olisimme voineet jättää näyttelyn kokonaan nimeämättä, tai viitata siihen vain ryhmänäyttelynä. Halusimme kuitenkin nimellä tuoda esiin kaikkien meidän tilanteita opintojemme lopun häämöttäessä, pitkän urakan päättyessä ja toisaalta seistessämme uuden elämänvaiheen kynnyksellä. Kuten lähes kaikki opinnäytteet, tämäkin päättyy lukuun "lopuksi". Otsikon alta löytyy kirjoittajan viimeiset mietteet, prosessin jälkimakuja ja ehkä kurkistuksia tulevaisuuden suunnitelmiin ja jatkotyöstöön. Jollain tapaa tuohon yhteen sanaan, "lopuksi", tiivistyvät kaikkien meidän neljän ajatukset, pelot ja haaveet. Nimen perässä oleva asteriksi ilman alaviitettä jättää avoimeksi näyttelyä seuraavat tapahtumat ja antaa mahdollisuuden avoimelle tulevaisuudelle.

Oma produktioni oli esillä nimenomaan kokonaisuutena, ei yksittäisinä teoksina. Näin ollen en halunnut käyttää näyttelyssä nimiä, joilla kankaitani itse kutsun. Nimesin kokonaisuuden opinnäytteeni produktio-osuuden tapahtumia kuvaavan luvun mukaan - Kädestä pitäen. Tämä tuntui luontevimmalta ratkaisulta. Sama nimi päättyi myös opinnäytekirjani kanteen. Jollain tapaa nimeen tiivistyy koko oppimiskokemukseni ja kokemuksellisuuden konteksti.







# LOPUKSI\*

Opinnäytteeni prosessi on ollut monimuotoinen, niin kuin se usein on. Välillä olen itkenyt ahdistusta ja raivonnut itselleni. Välillä olen ollut pakahtua innostuksesta ja onnesta. Pääasia on, että se on nyt valmis. Ei siksi, että työ on vihdoinkin tehty, vaan siksi että olen oppinut tämän reilun vuoden aikana itsestäni hyvin paljon.

Kun tapasin ohjaajani Heidi Paavilaisen ensimmäistä kertaa opinnäytteeni tiimoilta, hän kysyi, minkälainen kirjoittaja olen. Vastasin olevani tuottelias ja tykkääväni luovasta kirjoittamisesta. Niin luulin. Kesäkuussa, kun produktiivinen osuus oli opinnäytteestäni valmis, hokivat kaikki ympärilläni: "Nyt sitten enää tarvitsee kirjoittaa se työ loppuun, hienoa!" Silloin jotain meni jumiiin päässäni. Elokuun deadline lähestyi ja oli oikeasti se hetki, jolloin minun pitäisi KIRJOITTAA taiteen maisterin opinnäytetyöni loppuun. Ajoin avopuolisoni evakkoon, kieltäydyin kaikesta hauskaasta ja istuin viikkotolkulla kirjojen ja artikkeleiden keskellä yksinäni kesäisessä Turussa. Kun teksti ei edennyt, minun oli pakko luovuttaa. Se oli vaikeaa, mutta helpotuksen määrä oli uskomaton, kun vihdoinkin myönsin itselleni, että olen jumissa. Päätin siirtää valmistumistani ja ottaa kunnolla etäisyyttä työhöni. Minun piti hidastaa. Radikaalimmin. Nyt jälkeinpäin tunnistan myös itsestäni pelkoa. En tiedä, mitä elokuun aikana tapahtui, mutta ehkä omat havaintoni ja työskentelystä opittu rohkeuden tärkeys iskostuivat vihdoinkin omiin aivoihini. Yhtäkkiä uskalsin taas kirjoittaa.

Hermeneuttisen tutkimuksen alku ja loppu harvoin kohtaavat. Ympyrä ei koskaan sulkeudu, vaan tutkimuksen mukanaan tuoma uusi tieto, eli tässä tapauksessa jokaisen luovan työskentelyn täyttämän päivän tuoma havaintojen informaatio, tuottaa uutta tietoa aiheesta. Tätä alati laajenevaa kehää, joka kasvaa spiraalimaiseksi muodoksi, kutsutaan hermeneuttiseksi kehäksi. Tämän opinnäytteen viimeisien kuukausien aikana tuon kehän säde räjähti aivan uusiin mittoihin ymmärrykseni leikin tärkeydestä kasvaessa.



No voiko hidastamisesta ja päämäärättömästä tekemisestä olla hyötyä oman luovan prosessin kehittämisessä? Kyllä voi. Hidastamalla ja toimimalla ilman selkeää päämäärää loin itselleni olosuhteet, joissa oman tekemisen havainnointi ja optimointi oli mahdollista. Näiden havaintojen kautta olen saanut uutta tietoa omista toimintatavoistani ja tämän avulla pystyn kehittämään omaa luomisprosessiani myös jatkossa.

Oman luovan työskentelyn optimaalisena ja hedelmällisenä pitämiseksi pitää minun luottaa itseeni, olla tietoisesti läsnä ja hyväksyä käteni tuottama jälki. Tämä myös silloin, kun se ei vastaa haluttua, tai miellytä omaa silmääni. Intuition kuuntelemista helpottaa myös hidastaminen kolmen eri metodin kautta; monotoninen työstö, sokkona tekeminen ja tekemisen ja tarkastelun vuorottelu. Vastaisuudessa aion työskentelyssäni ja elämässäni pyrkiä tietoisesti säilyttämään leikkimielisen otteen: vapautua ja rohkaistua. Aloitin jo hiekkalinnojen muodossa. Aluksi ystäväni lasten seuran turvissa ja sitten yksin. Minulla ei ole ollut omaa lapiota sitten 90-luvun. Nyt on. Se on vihreä.

*\* "Kypsä itseään toteuttava  
ihminen on samaan aikaan sekä  
voimakas aikuinen että leikkivä lapsi"  
(Uusikylä & Piirto 1999. 32)*







## LÄHTEET:

Anttila, P. 2000. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Hamina: Akatiimi Oy. ISBN 9525978001

Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos ja tekeminen. Hamina: Akatiimi Oy. ISBN 9525378098

Brookeman, C. 2009. Morris Louis: About This Artist. Oxford University Press. [Viitattu: 6.5.2015] Saatavissa: [http://www.moma.org/collection/artist.php?artist\\_id=3607](http://www.moma.org/collection/artist.php?artist_id=3607)

Corballis, M. C. 2003. From Hand to Mouth: The Origins of Language. Princeton: Princeton University Press. ISBN 9780691116730

Csikszentmihalyi, M. 1996. Creativity: flow and the Psychology of Discovery and Invention. New York: HarperCollins. ISBN 0060171332.

Csikszentmihalyi, M. 2005. Flow, elämän virta. Tutkimuksia onnesta ja siitä kun kaikki sujuu. Englanninkielinen alkuteos: Flow. 1990. Helsinki, Rasalas Kustannus. ISBN 952-5421-26-0.

Daigle, C. 2015. Cy Twombly: Biography. [Viitattu 6.5.2015] Saatavissa: <http://www.cytwombly.info>

Dean, R. T. & Smith, H. 2009. Introduction; Practice-led Research, Research-led Practice – Towards the Iterative Cyclic Web. Teoksessa: Dean, R. T. & Smith, H. (toim.) Practice-led Research, Research-led Practice in the Creative Arts. Iso-Britannia, Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd. ISBN 978-0-7486-3629-7.

Forss, M. 2005. Värimenetelmät. Helsinki, Suomi: Taideteollinen korkeakoulu. ISBN 951-558-046-3.

Fuad-Luke, A. 2007. Reflection, Consciousness, Progress: Creatively Slow Designing the Present. Teoksessa: Reflections on Creativity: Exploring the Role of theory in Creative Practices. Dundee: University of Dundee. ISBN 1 899 837 566.

Ellis, C. & Bochner, A. P. 2000. Autoethnography, Personal Narrative, Reflexivity: Researcher as Subject. [Viitattu: 8.7.2015] Saatavissa: [http://www.researchgate.net/publication/254703924\\_Autoethnography\\_Personal\\_Narrative\\_Reflexivity\\_Researcher\\_as\\_Subject](http://www.researchgate.net/publication/254703924_Autoethnography_Personal_Narrative_Reflexivity_Researcher_as_Subject)

Huittinen, T. 2009. Väreitä vedessä. Teoksessa: Mäkelä-Marttinen, L. (toim.) 2009. Luova työ tutkimuksen kohteena - Avauksia design-alojen metodologiaan. S. 145-162. Kouvola: Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. ISBN 978-952-5681-44-4

Koivunen, H. 1997. Hiljainen tieto. Toinen Painos. Keuruu, Suomi: Otava. ISBN 951-1-15119-3

Lucie-Smith, E. 1976. Taide tänään: Abstraktista ekspressionismista hyperrealismiin. Italia: Libri Illustrati Mondadori. ISBN 951-0-08255-4

Moustakas, C. 1990. Heuristic Research: Design, Methodology and Applications. California, The United States of America: SAGE Publications, Inc. ISBN 978-0-8039-3881-6

Mäkelä, M. 2009. The Place and The Product(s) of Making in Practice-Led Research. Teoksessa: Nlmlkulrat, N. & O'Riley, T. (Toim.). Reflections and Connections – On the relationship between creative production and academic research. Suomi, Helsinki: Aalto-yliopisto. ISBN 978-951-558-285.0

Nuutinen, A. 2004. Edelläkävijät: Hiljainen, implisiittinen ja eksplisiittinen tieto muodin ennustamisessa. Helsinki, Suomi: Taideteollinen korkeakoulu. ISBN 9515581621

Pallasmaa, J. 2014. Drawing With the Mind - Thinking With the Hand: Pen, hand, eye and brain. The Art of Research V. Conference 26-27.11.2014. Aalto-yliopiston taiteen ja suunnittelun korkeakoulu. Helsinki.

Pallasmaa, J. 2009. The Thinking Hand: Existential and Embodied Wisdom in Architecture. West Sussex, United Kingdom: John Wiley & Sons Ltd. ISBN 978-0-470-77929-3.

Polanyi, M. 1983. The Tacit Dimension. Gloucester (MA), The United States of America: Peter Smith. ISBN 0844659991

Raami, A. 2015. Intuition Unleashed. Helsinki, Suomi: Aalto ARTS Books. ISBN 978-952-60-6107-8

Scarfe, N. V. 1962. Play Is Education. Julkaistu: Childhood Education 1962, numero 3. S. 120. Washington D.C., The United States of America.

Seitamaa-Hakkarainen, P., Laamanen, T-K., Viitala, J., Mäkelä, M. (2013). Materiality and Emotions in Making. Techne Series A, 20(3), s. 5-19.



Sinkkonen, J. 2004. Leikki on luovuuden äiti. Teoksessa: Piironen, L. (toim.) 2004. Leikin Pikkujättiläinen. S.68-77. Porvoo: WSOY. ISBN 9510260452.

Siukonen, J. 2011. Vasara ja hiljaisuus - Lyhyt johdatus työkalujen filosofiaan. Helsinki, Suomi: Kuvataideakatemia. ISBN 978-951-53-3398-8.

Thorpe, A. 2004. Time & Design. Teoksessa: Van Hinte, E. (toim.) 2004. Eternally Yours, Time in Design: Product Value Sustenance. Rotterdam, Holland: 101 Publishers. ISBN 9064505497

Uusikylä, K. & Piirto, J. 1999. Luovuus: Taito löytää, rohkeus toteuttaa. Juva, Suomi: Atena Kustannus / WSOY. ISBN 951-796-191-x

Yle 2006. Rakkaan Kylli-tädin syntymästä sata vuotta. [Viitattu 30.9.2015] Saatavissa: [http://yle.fi/uutiset/rakkaan\\_kylli-tadin\\_syntymasta\\_sata\\_vuotta/5226988](http://yle.fi/uutiset/rakkaan_kylli-tadin_syntymasta_sata_vuotta/5226988)

#### KUVALÄHTEET:

Archdaily 2015a. "Ban" Pavillion/Orproject. [viitattu: 20.4.2015] Saatavissa: <http://www.archdaily.com/280395/ban-pavilion-orproject/orproject-ban-1463/>

Archdaily 2015b. ICD-ITKE research pavillion. [viitattu: 20.4.2015] Saatavissa: [http://www.archdaily.com/522408/icd-itke-research-pavilion-2015-icd-itke-university-of-stuttgart/53b2131fc07a80790f0001c6\\_icd-itke-research-pavilion-2015-icd-itke-university-of-stuttgart\\_icd-itke\\_rp13-14\\_image16\\_s-jpg/](http://www.archdaily.com/522408/icd-itke-research-pavilion-2015-icd-itke-university-of-stuttgart/53b2131fc07a80790f0001c6_icd-itke-research-pavilion-2015-icd-itke-university-of-stuttgart_icd-itke_rp13-14_image16_s-jpg/)

Observer 2012. Rodney Graham Morris Louis. [viitattu: 8.10.2015] Saatavissa: <http://observer.com/2012/05/21-morris-louis-works-including-two-paintings-go-to-the-baltimore-museum-of-art/>





## AAMUN VIRITYS

Päivämäärä, aika ja paikka:

Nukuitko hyvin?

1      2      3      4      5

Tunnetko itsesi virkeäksi?

1      2      3      4      5

Kuinka Rohkeaksi tunnet itsesi?

1      2      3      4      5

Oletko Innostunut?

1      2      3      4      5

Lähtömieli:





## VÄLIKYSYMYKSIÄ

Päivämäärä, aika ja paikka:

Kuinka motivoitunut olet?

1      2      3      4      5

Kuinka innostunut olet?

1      2      3      4      5

Kuinka itsevarmaksi tunnet itsesi?

1      2      3      4      5

Kuinka vahvasti luotat intuitioosi juuri nyt?

1      2      3      4      5

Kuinka keskittynyt olet?

1      2      3      4      5

Nautitko työskentelystä?

1      2      3      4      5

Oletko turhautunut?

1      2      3      4      5

Oletko huolestunut?

1      2      3      4      5

Tuntuuko työskentely vaikealta?

1      2      3      4      5





ILTAPALA:

Päivämäärä, aika ja paikka:

Työtunnit:

Oliko ajankäyttösi mielestäsi tehokasta?

1      2      3      4      5

Olitko turhautunut tai ahdistunut työskentelyn aikana?

1      2      3      4      5

Olitko varovainen työskennellessä?

1      2      3      4      5

Kadotitko ajantajusi päivän aikana?

1      2      3      4      5

Pystyitkö heittäytymään?

1      2      3      4      5

Kuinka tyytyväinen olet päivään yleensä?

1      2      3      4      5

Oletko väsynyt?

1      2      3      4      5

Kuinka inspiroitunut olet?

1      2      3      4      5

Tuntuiko jokin vaikealta?

Yllätyitkö jostain?



## SUNNUNTAIN AJATUKSIA

Päivämäärä, aika ja paikka:

Oletko innostunut?

1      2      3      4      5

Oletko inspiroitunut?

1      2      3      4      5

Mikä jäi päällimmäiseksi mieleesi viikon työskentelystä?

Levitä viikon aikana työstetyt kankaat eteesi ja kerro miltä tuntuu:

Ajatuksia seuraavalle viikolle:





30.5.	31.5.	1.6.	3.6.	4.6.	5.6.	7.6.
9h	3h	7h	10h	11h	8h	7h
I:14.30 II:19.30	I:16.00	I:16.25 II:19.30	I:14.10 II:17.00 III:19.40	I:13.00 II:17.40	I:15.30	I:18.50

## TAULUKKO 1

“Välikysymyksien”  
vastaukset visualisoituna.

Vihreät alueet edustavat positiivisia kokemuksia ja punaiset negatiivisia.

Merkinnät I-III (1-3)  
tarkoittavat päivän aikana  
täytettyjä lomakkeita.





## TAULUKKO 2

"Iltapala"-kaavakkakkeiden vastaukset

		13.5.	14.5	18.5.	19.5.	22.5.	24.5.	26.5.	27.5.	28.5.	30.5.	31.5.	1.6.	3.6.	4.6.	5.6.	7.6.
työtunnit		6h	10h	10h	7h	9h	6h	10h	4h	8h	9h	3h	7h	10h	11h	8h	7h
Ajankäytön tehokkuus	1					x			x	x	x						
	2		x	x								x					
	3	x			x		x							x			
	4												x		x		
	5							x									x
turhautuneisuus	1		x				x	x	x	x	x	x			x		x
	2			x													
	3	x				x								x			
	4												x				
	5				x												
varovaisuus	1			x	x								x				x
	2	x	x			x	x	x		x		x		x			
	3								x		x				x		
	4																
	5																
Kadotitko ajantajusi	1											x					
	2				x				x								
	3									x			x				
	4	x	x	x		x	x							x			
	5							x			x				x		x
heittäytyminen	1																
	2	x							x			x					
	3									x							
	4		x	x	x	x		x						x			
	5						x				x		x		x		x
Oletko tyytyväinen	1												x				
	2				x							x					
	3	x		x		x			x								
	4		x											x			
	5						x	x		x	x				x		x
Oletko väsynyt	1								x	x	x						x
	2						x	x									
	3		x			x											
	4											x					
	5	x		x	x								x	x	x		
Oletko inspiroitunut	1	x			x								x				
	2																
	3																
	4			x								x		x			
	5		x			x	x	x	x	x	x				x		x